

BUDAPESTI CZÉGEK.

Fényképészeti készülékeket
műkedvelők számára, legújabb uti távcsöveket kitérő szemüvegeket és orrosítottókat, megvizsgált maximál-lázmérőket, Aneroid (légsúlymérőket) szabadalmazott rajzeszközöket ajánl
CALDERONI és Társa Budapest.

Fájós lábakra ajánlom készítményemet
GERŐ ADOLF
cipézmester
V., Fűrdő-utca 2. sz.
Dianafürdő-épület.

TESTORY és FIA
Váci-utca 24. BUDAPEST, Váci-utca 24.
a nagy Kristóf átellenében.
Alapították 1805-ben.
Bel- és külföldi műipar, lámpa, díszmű- és bőrárúk főraktára.

SCHOTTOLA ERNŐ
Budapest (Foncière-palota).
Peronospora feckendők, ruggyanta tömlők, kerti feckendők, és kutas raktára.

KÖZPONTI VÁLTÓ-ÜZLET RÉSZV. TÁRSASÁG
IV., Bécsi-utca 4. szám,
legelőnyösebben vesz és elad mindennemű érték-papírokat és pénznemeket.

A MAGYAR ASPHALT RÉSZV. TÁRSASÁG
Andrássy-út 30.
Elvállal nedves lakások szárazzáttételi és minden néven nevezendő asfalt-burkolási munkákat.

Toronyórákat
legelőnyösebben, legújabbban és legjobban készíti:
Mayer Károly L.
óragyára,
Budapest, VII., Kazinczy-u. 3.
Képes árjegyzékek bérmentve.

KERTÉSZ TÓDOR
bel- és külföldi műiparárúk raktára.
BUDAPEST
Dorottya-utca 1. sz.
Képes árjegyzékek bérmentve küld.

LATZKOVITS A.
(Budapest, Váci-utca 22)
speciális készítője jó szabású férfi-ingeknek dúsz választék francia és angol férfi-divat-és finom szövött áru cikkekben.

Neuschlosz Ödön és Marcel
parket-gyára. Budapest, V., Felső-rakpart 10.
Ajánlja kitűnő minőségű puha- és keményfa padozatait. Számos kitértetés. Nagy készlet. Mintalapok, árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Az 1890: XIV. törvényozikk alapján létesített
MAGYAR IPAR- ÉS KERESKEDELMI BANK- RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.
Budapest, V., nádor-utca 4. sz.

Hoffmann és Schlosser
butorkereskedők, kárpitosok és díszítők
BUDAPESTEN!
IV. ker., Hatvani-utca 11. szám, I. emelet,
(a Neruda-féle üzlet melletti palota).
Képes árjegyzékeket ingyen és bérmentve.

FOGAK
egyenként, egymint egész fogsorok, rágáshoz használható, légnymás vagy rugóval, 10 évi jótállás mellett, bámulatos olcsó árakon készíttetnek. Katonatisztek, tisztviselők és színészeknek 40%-kal olcsóbb.
Fogspecialista KOÓS M.,
Kerepesi-ut 34., a Rókus-kórházzal szemben.

Teljesen befizetett részvényétöke 5.000.000 frt.
V-VI. ker. főkosztály Podmaniczky u. 2. (Váci-körút sarkán.)
VI-VII. k. főkosztály Teréz-körút 2. (Király-utca sarkán.)

Legolcsóbb ezüst!
A királyi zálogházban nagyobb részletekben vásárolt régi ezüstöt eladok, latonként 1 frt 5 kr.-tól kezdve fölfebb. Ugyiszintén aranyneűek, drágakövek és órák, a legolcsóbb árakon, nálam folyton raktáron vannak.
HEUFFEL,
Koronaherczeg-utca 7, az udvarban balra.

BERÉNYI HENRIK
női ruha készítői terme.
Budapest,
Kristóf-tér 6. sz.,
ezelőtt József-tér 14.
Nádor-utca sarkán.
Mirdetések elfogadottnak a kiadó-hivatalban, Budapest, IV., egyetem-utca 4. sz. a.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:
KERTÉSZET KÉZIKÖNYVE.
Tűzetes utasítás a konyhakertészet, virágművelés és gyümölcsfenyésztés körében.
A legújabb kitértés után írta **GALBÓZI KÁROLY.**
Átmozdító és jegyzetekkel bővítette **Dr. FARKAS MIHÁLY.**
Negyedik kiadás.
Ára füzve 80 krajczár.
Keménykötésben 1 frt.

WALLA JÓZSEF
cementáru-gyára
építési anyagok raktára
Budapest, VII. ker., Rottenbiller-utca 13. sz.
Vállalkozik:
GRANITTERAZZO, BETONIROZÁSOK, CSATORNÁZÁSOK, SZÖKÖKUTAK, CEZEMENT-LAPOK ÉS MOZAIK LAPOKKALI KÖVEZÉSEK elkészítésére stb.
Raktárt tart:
KERAMIT LAPOK, KELHEIMI LAPOK, METTLACHI LAPOK, TERRACOTTA-ÁRUK, KÖFEDÉLPÉP, TÚZÁLLÓ TÉGLÁK, KEMÉNY RAKVÁ- NYOKBÓL stb.

WEINWURM ANTAL
fényképész első magyarországi chemigraphiai műintézete
Budapest, IV., Károly-utca 3.
Készít mindennemű cinkkedvesű díszot, autotypia, phototypia, chemigraphia és chromotypia utján. Alaprajzok, térképek, hálózatok fotolitografiai úton a legújabb nyomásban sokszorosítottatnak.
Külön berendezés házon kívül való fényképfelvételekre.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER
legtisztább égrényes SAVANYU-KŰT

STEINZEUGRÖHREN
Gyári raktára a gartenau Portlandi cement és vízhatlan mészgárnak.
Gyári raktára a gartenau Portlandi cement és vízhatlan mészgárnak.

FALUDI ÉS TÁRSA
Száruvajdosok: Libke V.
BUDAPEST. Szerviz-utca 1.

Hazánk legkedveltebb savanyúvize.
Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend a mohai
ÁGNES
forrás.
Legjobb asztali és üdítőtál. Kitértő szolgáltatást tesz az emésztési zavaroknál.
A Kolera-megbetegedés ellen préservatív gyógyszernek bizonyult.
Frisz üdítőtál mindenkor kapható
Édeskuty L.
Ugyiszintén minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

26. SZÁM. 1893. BUDAPEST, JUNIUS 25. 40. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félre - 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
félre - 4 *
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.-
félre - 2.50
Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldi is eszanolandó

AZ ORSZÁGOS IPAREGYESÜLET IGAZGATÓSÁGA.

Gömöri Szontagh Pál, alelnök.

Falk Zeigmond lovag, alelnök

Gróf Zichy Jenő, elnök.

Gelléri Mór, aligazgató.

Sámuel Ferencz, pénztárnok és ügyész.

Mudrony Soma, igazgató.

AZ ORSZÁGOS IPAREGYESÜLET IGAZGATÓSÁGA.

Az országos iparegyesületnek a múlt év végén lefolyt fényes jubileumát, mely az egyesület ötvenéves tevékeny munkálkodásának örömmünnepe volt, teljessé csak az e héten tartott évi közgyűlés tette, a mennyiben ez elismerését róta le azon férfiaknak, a kiknek tevékenysége az újabb időben össze van forrva az egyesület történetével.

De ez az elismerés sem teljes. Mert azokról a férfiakról, a kik évek, sőt évtizedek óta lankadatlan buzgalommal dolgoznak az egyesület legfőbb tanácsában, az igazgatóságban, e minőségükben nem volt még szó a nagy közönség előtt. Ismerünk egy testületet, egy igazgatóságot, ismerjük ennek üdvös munkásságát, méltányos tehát, hogy megismerkedjünk azokkal is, a kik az igazgatóságnak tagjai.

A negyvenes évek során a régi iparegyesület igazgatósága eleinte majdnem kizárólag iparbarátokból (az akkori kifejezés szerint «lateinerek»-ből) állott s csak mutatóul kellett néhány jóra való cseh mestert bevonnai, hogy az ipar is képviselve legyen az intéző választmányban. Ma másként áll a dolog. A magyar iparosok legkiválóbbjai foglalnak helyet az iparegyesület igazgatóságában, a kik nemcsak saját iparuk fejlesztése, hanem az egyesületi érdekek emelése által is kitüntették magukat. De ezek mellett és pedig a házi-, a kézmű-, a mű- és gyáripar képviselő iparosok mellett, helyet foglal a közgazdasági élet számos más ágának hivatott képviselője, a volt kereskedelmi államtitkár, a bányaipar, a tengeri hajózás, a közlekedés és a hitelügy képviselői, főrendiházi tagok, országgyűlési képviselők, városatyák, stb.

Az egyesület élén 1880 óta gróf Zichy Jenő áll, a kit a fehérvári kiállítás által elért siker ültetett egyenest az iparegyesület elnöki székébe. Azon idő óta az ipar érdekében kifejtett tevékenysége eléggé ismeretes, mert alig van hét, hogy róla a lapok hírt ne adjanak. Szervezte az ipariskolákat, másodelnöke volt az 1885. évi orsz. kiállításnak, lelkes szószólója és védelmezője az iparnak föl- és lefelé egyaránt, s újabb időben, főleg bihar megyei birtokán, maga is mint iparos dolgozik, a mennyiben az ipartelepek egész sorozatát létesíti. Sokfelé dolgozik, sok jó ügyben fáradozik, de legszívesebben szolgálja az iparegyesület ügyét s tisztelői hivataltai között különösen becses neki az iparegyesület elnöki állása.

Az alelnökök közül Falk Zsigmond lovag neve épen az utóbbi időben tartott ötven éves nyomdász jubileuma alkalmából is eléggé ismeretes. Azt az ötven évet, melyet az ipar terén kifejtett becsületes munkával töltött, nemcsak a magyar nyomdaipar fejlesztésének, hanem a közügyeknek is szentelte. Részt vett igen sok nemes és jó ügy támogatásában, és sokat áldozott az emberszeretet oltárán, ez által pedig oly közbecsülést vívott ki magának, melynek szép nyilatkozása volt az felszázados jubileum, melyet neki szaktársai közelebb rendeztek s melyben a főváros társadalmi életének különböző tényezői örömmel vettek részt.

Az egyesület másik alelnöke, gömői Szontágh Pál is mintegy 12 éve viseli a tisztet. Mint a csetneki rézhámorok tulajdonosa maga is iparos lévén, nagy szeretettel foglalkozott mindig az ipar közérdekeivel, és parlamenti működése közben legszívesebben a közgazdasági kérdésekre terjesztette ki figyelmét, melyek tanulmányozására nagy gondot fordított. Ma is fiatal, lelkes hévvel és meggyőző erővel szokott sikra szállani kedves eszméi mellett s az egy-

házi ügyeken kívül majdnem kizárólag az ipar érdekeinek szenteli munkálkodását.

Mudrony Soma, az egyesület igazgatója, a mai iparegyesület újjáalakításának első percétől kezdve áll az egyesület kötelékében. Több mint huszonöt esztendő óta szolgálja a magyar ipar ügyét s mikor e pályának szentelte tehetőségét és munkáját, bizonyos lelkesedéssel ment neki a járattan útnak, melyen előtte oly kevesen haladtak s melyre utána egész nemzedék került az irodalmi téren és a gyakorlati munkálkodás terén is. Nemesak beszélt, hanem írt és tett is az ipar érdekeiben. A legkiválóbb ipari alkotásainál ki lehetne mutatni, hogy azok az ő kezdeményezésére, az ő eszméi, terveinek nyomán nyertek testet és életet. Legkiválóbb érdeme, hogy bár szép tehetségei más téren is nagy jövőt biztosítottak volna számára, oly időben, mikor erre más nem vállalkozott, megvolt benne a helyes érzék s a hazafiság, hogy az iparfejlesztésnek szentelte magát; ennek fontosságára figyelmeztette a nemzetet s e feladatát oly szívós kitartással teljesítette, hogy végre is az ő általa mozgott iparegyesület szava nem hangzott el a pusztaban, sőt fényes eredményekre vezetett. Ez érdemeit méltányolta most a közgyűlés, midőn huszonöt éves igazgatói jubileuma alkalmából meleg óváczióban részesítette.

Sámuel Ferenc is huszonhárom esztendő óta van az iparegyesület hivatalnokai karában s eleinte mint fogalmazó, egy ideig mint helyettes titkár s most mint az egyesület pénztárnoka és ügyésze teljes buzgalommal teljesíti hivatását, mint oly férfi, a kit nemcsak a hivatal, hanem egy magasabb cél előmozdítása iránti vágy vezetett az egyesület körébe.

Az igazgatóság tagjainak jellemzésére is el kell mondanunk néhány adatot, ámbar sem életrajzról, sem alapos jellemzésről ily tömeges bemutatás alkalmával nem lehet szó.

Ádler Károly, a Gschwindt-féle szeszgyár igazgatója, egyik legregibb tagja az iparegyesület igazgatóságának. A szeszipar terén szerzett bő tapasztalatai révén jutott be s buzgó munkássága nemsokára a kereskedelmi és iparkamara beltagjai között is helyet biztosított neki.

Burchard-Béla-váry Konrád, a hengermalom volt igazgatója, ma alelnöke, a magyar malom-ipar uttörő munkáisi közé tartozik. Ő kezdeményezte a malomipari tanfolyamokat, az egyesület malomipari szakosztályát, melyből később az országos malomegyesület fejlődött. Igen sok érdeme van a világhírű magyar malomipar egységes szervezése és érdekeinek előmozdítása körül. Ezek révén, mint a legkiválóbb magyar iparág egyik legméltóbb képviselőjét nevezte ki őt a király 1885-ben a főrendiházba, melyben ő a magyar gyáripar első és méltó képviselője.

Busbach Péter orsz. képviselő parlamenti működése eléggé ismeretes. Ő mint a polgári elem egyik típusus képviselője került az igazgatóságba, s hogy itt helyén van, igazolják azok a beszédek, melyeket eddig is a munka és ipar méltatása érdekében a képviselőházban tartott.

Eiselt József, kazángyáros, igazi magyar nagyiparos, a ki nagy szeretettel fejlesztési jelentékeny iparát, részt vesz az ipar közügyeinek előmozdításában és a magyar ipar hírnevét gyakorlati téren is mindig hathatósan emeli.

Eöry-Farkas Kálmán, a régi magyar gentry-táblabírák közül való, a kinek egyetlen magánpassziója az asztalos mesterség. Lakásán teljesen berendezett asztalosműhelyt tart, melyben naponként egy-két órát dolgozik s remek műv

amateur-darabokat készít. Nagy lelkesedéssel szolgálja az ipar ügyét, mely benne minden körben buzgó és lelkes szószólóra talál. Az egyesület háziipari szakosztályának az elnöke.

Fischer Ignác (tővárosi), majolikagyáros, munkássága az iparág fejlesztése körül ismeretes. Két évtized alatt nagy eredményeket ért el, s a külföldi kiállítások alkalmával szép hírnevet szerzett a magyar iparnak. Munkás tagja az igazgatóságnak s elnöke az egyesület kiállítási szakosztályának. Nemrég nemességet nyert «tővárosi» előnévvel.

Forgó István (csongrádi) szintén a nemesített iparosok közé tartozik. Tevékenysége a főváros köztörvényhatósági bizottságában előnyösen ismeretes. De más téren is lelkes képviselője a magyar ipar érdekeinek s buzgó munkása az egyesületnek.

Ghyzsy Béla altábornagy érdeklődése a magyar ipar iránt a fegyvergyár élén kifejtett munkálkodása alkalmával kezdődött, s bár újabb tagja az egyesületnek, oly buzgóságot tanúsított a szakosztályi üléseken, hogy ezt elismerve, a mostani közgyűlés az igazgatóság tagjai közé választotta.

Havas Sándor, gépgyáros, a lánczkészítés s a bajózási gépek és eszközök terén tűnt ki. Egy ízben alelnöke is volt az egyesületnek; a belvárosban mint képviselőjelölt több száz szavazatot gyűjtött maga köré. A lövészegyesületnek ez időszertint főlovászmestere.

Herz Zsigmond, a magyar ált. közbányászati társaság igazgatója, fiatal kora dacára kitűnt az egyesületi életben kifejtett nemes buzgalomával; több fontos kérdésnek volt szakelődője, s a közgazdasági téren szerzett ismereteivel s komoly törekvésével igyekszik az egyesület által képviselt érdeket előmozdítani.

Hüttl Tivadár kőedénygyáros nevével a kereskedelmi s ipari téren egyaránt találkozunk. Régi, buzgó tagja az egyesületnek, tagja a kereskedelmi és iparkamarának, alelnöke a kerületi betegsegélyező pénztárnak, elnöke a kereskedelmi betegsegélyező egyletnek s humánus irányú közhasznú működésével sok irányban üdvös eredményeket ért el.

Jungfer Gyula, a lakatos-iparnak művészi irányban való fejlesztése által hazánkban jeles nevet és általános elismerést vívott ki magának. A kiállítás idejéből bizonyára mindenki emlékezik művészi készítményeire, melyek iskolát alapítottak az iparágban. Elnöke a lakatos-ipartestületnek, beltagja a kamarának és az országos ipartanácsnak.

Kanczer Kálmán ólomösgyáros, e fontos iparágat nálunk a fejlődés szép fokára emelte, s mint nagyiparos az ipari közérdeknek minden irányban és mindenkor tevékeny és buzgó híve volt s az ma is, a ki a nemes cél támogatásában áldozatoktól sem riad vissza.

Ifj. Kölber Fülöp (pákai), a híres Kölber-testvérek kocsigyártó cégének egyik főnöke, intelligenciájával s szakértelmével világhírt szerzett cége gyártmányainak, melyek Európa határain túl is ismeretesek. Elnöke az egyesület gyáripari szakosztályának s jó idő óta beltagja a kamarának.

Krámer Samu, a bútorigaripar s a dekoratív-lakberendezés terén hazánkban igen szép eredményeket ért el s készítményeivel meggyőzte a közönséget, hogy a magyar bútorigaripar már feleslegessé teszi a külföldi behozatalt. Elnöke a bútorigaripari szakosztályának s több mint két évtizeden át legbuzgóbb beltagja volt a kereskedelmi és iparkamarának.

Krausz Lajos (megyeri), a sokat emlegetett nagyiparosok közé tartozik. Tulajdonosa a min-

taszerűen berendezett Gizella-gőzmalomnak. A cégnek, melynek beltagja, ipari érdemeit az iparegyesület az idei közgyűlése az arany éremmel tüntette ki. Mint volt szeszgyáros, elnöke az egyesület szesz-es-itali szakosztályának s az iparosok kiállítási nagybizottságának.

Báró Liptay Béla is hosszú idő óta tagja az igazgatóságnak, melyben az iparbarátok legönzetlenebb és munkás típusa. Elnöke a gyáripari szakosztályának.

Lederer Sándor lovag, első ízben a székesfehérvári kiállításon tűnt föl rendező és adminisztratív tehetségével. Azóta bevonták minden fontosabb ipari mozgalomba, a hol tehetségeit mindig az ury előnyére érvényesítette. Nagy szerepe volt az 1885-iki kiállításban, több ipar- és hitelintézet szervezésében vett részt, újjászervezte az «Adria» magyar gőzhajó-társaságot, s általában előkelő és befolyásos szerepet s tevékenységével közbecsülést vívott ki magának.

Lingl Károly, esztergályos, ez iparágat gyári színvonalra emelte s ez által az asztalos-ipar fejlődésének igen jelentékeny szolgálatokat tett, a mennyiben ennek fontos segédesszkezeit megteremtette.

Mattekovics Sándor tevékenységéről számos terjedelmes életrajz jelent meg. Az egyesületnek 25 év óta buzgó tagja, számos fontos kérdésnek kezdeményezője, megindítója, s az iparügynek mindig lelkes barátja volt. Elnöke a nemzetgazdasági szakosztályának.

Palóczy Antal, építész-tanár, újabb időben a városrendezés érdekében készített nagyrészt tervek és javaslatok által tűnt ki. Az eskütéri hid az ő eszméi szerint fog létesülni; a belváros és a budai részek szabályozása tárgyában alapvető munkálzatokat készített s nagy buzgalommal és hozzáértéssel dolgozik e téren tovább. Elnöke az építő- és műipari szakosztályának.

Pucher József (bagosi) a főváros legismertebb építészeti s a Terézváros kiváló vezérferfiái közé tartozik. Elnöke az építő-ipartestületnek s több közérdekű intézetnek tekintélyes tagja.

Ráth Károly a kereskedelmi és iparkamara alelnöke, az iparoskör elnöke, a kereskedelmi muzeum igazgatója; az egyesületnek is volt hosszabb időn át alelnöke, most pedig a kézműipari és ipartestületi szakosztályoknak elnöke. Munkálkodása az iparfejlesztés minden terén maradandó nyomokat hagy hátra.

Rausch Ferenc, a Geitner és Rausch cég főnöke, fűzőtörszer-gyáros, régi és tevékeny tagja az egyesületnek s több mint másfél évtized óta benne van az igazgatóságban, melyben lelkiismeretes buzgalommal és ügyeszeretettel tölti be helyét.

Sacshelmer Árpád, az ismert Hunyadi János keserűvíz-forrás egyik tulajdonosa, a legfiatalabb tagja az igazgatóságnak, melybe az ipar terén már is kifejtett buzgósága révén jutott.

Thék Endre (kis-várdai), műasztalos, iparágát hazánkban nagy jelentőségre emelte. Mint külföldön tanult ember nagy ambíciózt helyezett a fejlődött izlés követelményeinek nálunk való ki-elégítésére és szakmájában e téren elért sikerei általános elismerést és kitűnő hírnevet biztosítottak neki. Nemes hévvel fáradozik iparos-társai s a munkások jóllétének előmozdításán. Tagja az ipartanácsnak és az országos iparoktatási tanácsnak.

Topits Alajos József, a vegyészeti ipar és tisztagyártás terén szerzett magának jó hírnevet s mint törekvő ember, férfias buzgalommal támogatja az iparfejlesztés terén való kezdeményezéseket s buzgón fáradozik ipartelepei versenyképességének fokozatos emelésén.

Törley József, pezsgő-gyáros, szintén az idei közgyűlés által választott új igazgatósági tagok közé tartozik, kinek saját iparágában elért sikerei általános elismeréssel találkoznak.

Török György, a fővárosi szabó ipartestület elnöke, a legkiterjedtebb iparág egyik hivatott képviselője, buzgó a testületi életben, tagja az orsz. iparoktatási tanácsnak.

Ungár Ignác, több jelentékeny iparvállalat, keserűvíz-telep, keményítőgyár, téglagyár, stb. tulajdonosa, részben elnöke, a gyakorlati téren elért eredményei s az ipar érdekei iránt mindenkor tanúsított meleg rokonszenve révén tagja az igazgatóságnak s elnöke az egyesület pénzügyi bizottságának.

Walser Jakab, kádármester, a kézműipar egyik leghivatottabb képviselője hazánkban, a ki műveltsége, humánus köztevékenységével s az ipartestületi életben is kifejtett munkásságával köztiszteletet vívott ki. Alelnöke a kézműipari és ipartestületi szakosztályoknak, kamarai tag, alelnöke az iparoskörnek s elnöke a kádár ipartestületnek.

Weisz Berthold, a nagykereskedeleme és nagyipar képviselője az igazgatóságban, a ki mintegy összekötő kapocst képez az ipar- és kereskedelem érdekei között. Széleskörű szakismeretét s bő tapasztalatait a gyakorlati alkotások terén szerencsés tapintattal érvényesítette s több jelentékeny vállalatnak áll az élén.

Végül még egy kép van a csoportban, ahhoz mindössze csak annyi a mondanivalóm, hogy annak eredetije is jó idő óta lelkesedéssel és kitartással dolgozik a magyar ipar terén s ennek érdekeit tollal, szóval és talán tettel is törekszik szolgálni. Tizennygy év óta titkára, a mostani közgyűlés óta igazgatója az egyesületnek. A neve: GELLÉRI MÓR.

VADÁSZ-TANÁCS.

Sulyos fegyvered fáradsz emelvé,
Jer, vadász cimborám! heveredj le mellém,
Míg a szellő, mely itt az erdőt kerüli,
Izzadt homlokunkat szárnyával törli.

A sziklatetőről egy tanácsot hoztam,
Hogy barátságosan veled azt megoszassam,
Hasonlót a forrás üdítő vizéhez;
Üdítit fog ez is, csak reá emlékezz.

Vadak után, mikor szenvedélyed készlet
Mehágni egy magas, nagy meredek bércezt,
Füledbe cseng a szó: előre! előre!
Most van ám szükséged rugalmas erőre.

Ne tekint az utra, melyet meghaladtál,
Se föl a magasba, mely előtted ott áll;
Csak egy lépésre nézz, azt az egyet lássad,
A melyre ép akkor emeled a lábad:

Szédület el nem fog, csüggedés nem gátol,
Fogy előtted a tér lassankint magától,
Inaid elbírnak, erőd is el nem hagy,
Alig veszed észre — s a bérce tetején vagy.

LÉVAY JÓZSEF.

KORONA, KARD ÉS LANT.

Diedický költeménye.

Arany korona fekszik
A Búg mélységiben
S mint ragyogó szivárvány:
Úgy csillog éjfelén.
A ki onnan kihozza,
Ha ifjú, ha agg:
A Búg-vidék királya,
S örökre az marad.

Mellette egy acél kard,
A Búg mélységiben.
Embertől és világtól
A hullám rejti benn.
A ki onnan kihozza,
Sötét mélység alól:
Annak majd hódítása
Egy félvilágra szól!

És édeshangú lant is:
A Búg mélységiben.
Mint alvó hablénya,
Oly csöndesen pihen.
A ki onnan kihozza,
Mint Orfeusz egykoron:
Dalol majd egy világnak,
Minden szívből azon.

S az én kedves barátom
Lakik a Búg felett;
Utána lelkelem úgy vágy,
Utána úgy eped...
E barátság díjába —
Oh annyit mondhatsz —
Koronát, kardot, lantot
Od'adni kész vagyok.

Lengyelből:

MÁTHÉ MIKLÓS.

A MATYI.

Egy varjú története. — Irta Novákné.

Rettenetes szigorú tél volt; a hó egész hegyeket alkotott, úgy hogy sok ház ajtaját valóságos kő kellett ázni, hogy a benlevők kijöhessenek. Serdülő lányka voltam akkor, s a nagy hó sem akadályozott, hogy naponta ki ne nézzek az én kedves kertembe, különösen azért, mert az éhező nyulak ide is bekaptak, s nagyon féltettem fogaiktól rózsabokraim. Ép karácsony előtt volt, s bátyám is haza jött a karácsonyi szünetre. Természetes, hogy neki is ki kellett velem jönni, vagy akart, vagy sem. A mint a kertek körül jártuk, egy gubbaszokdó varjut láttunk a hó tetején, oda megyünk, de a varju meg sem mozdul, bár jól látta, hogy egész közel megyünk hozzá. Lehajoltam, fölemeltem s látom, hogy még él, de félig dermedt volt a hidegtől és éhségtől. Nagy kendőm alá dugva magammal vittem, sajnálkozva a szegény madáron. Midőn beértünk, első gondunk volt a varjut megeztetni. Nem sokára fel is melegedett s elkezdte mozogni a fejét, nyujtogatni a nyakát, lábát és szárnyait s midőn jóllakott, az ágyba tettük, hogy hadd melegedjék fel még jobban.

Másnapra teljesen vett le a mi varjunk és kényelmesen sétalगतott a szobában. Elműlván a karácsonyi ünnepek, bátyámnak vissza kellett utazni az iskolába, de mielőtt elutazott volna, megtartottuk a varju keresztelőjét s elneveztük «Matyi»-nak. A varju ott éldegélt kényelmesen a család körében, szépen megfért a háznál levő öreg cziczával is, talán azért, mert a czieza már jó öreg volt s nem tartotta érdemesnek, hogy a kis Matyival gyerekes játékba elegyedjék. Csak egyszer tört ki köztük a háború, midőn a szerénytelen Matyi ki akarta az öreg cziczát az ő régi rezidenciájából, a cserépkályha alól fűzni, a hol olyan jó meleg volt s a hol a czieza már hét év óta szokott heverészni. De a czieza csakhamar emberségre tanította Matyit, a mint tollas fejébe bele akasztotta éles karmait. Ettől fogva ismét szent lett a béke, s a következő három év csendes egyformaságban telt el.

Ekkor nagy szomorúság ért bennünket, mert jó bátyám, ki mindig gyöngye testalkatú volt, tüdővészbe esett s haza került nagybeteg az iskolából. Mi végtelen bánatosok voltunk a találkozásnál, Matyi pedig örömeiben szárnyaival

Ádler Károly.

Burchard-Bélaváry Konrád.

Busbach Péter.

Eisele József.

Eöry-Farkas Kálmán.

Fischer Ignác.

Forgó István.

Ghyczy Béla.

Havas Sándor.

Herz Zsigmond.

Hüttl Tivadar.

Jungfer Gyula.

Kanczer Kálmán.

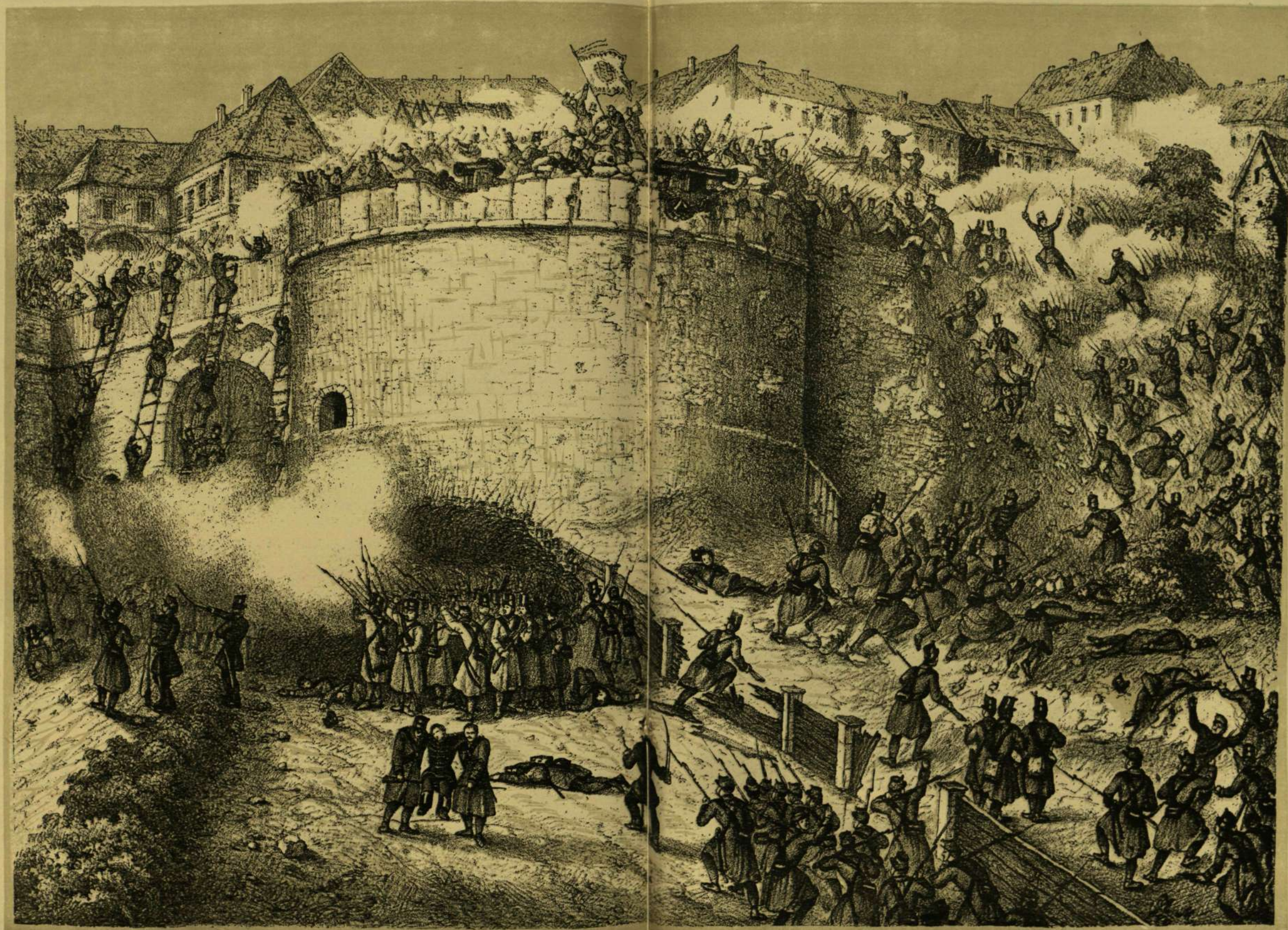
Ifj. Kolber Fülöp.

Krámer Samu.

Krausz Lajos.

Rajz: Apáti Mór.

a' fővezéri könyomdából.

Az első hadtest' rohama Budavár' fehérvári kapujára, 's a' mellett lévő résre — 1849^{évi} Május 21^{dik} napján reggeli 4-6 óra között.

Bárá Liphay Béla.

Lederer Sándor.

Lingl Károly.

Matlekovics Sándor.

Palóczy Antal.

Pucher József.

Ráth Károly.

Rausch Ferencz.

Saxlehner Árpád.

Topits Alajos József.

Törley József.

Thék Endre.

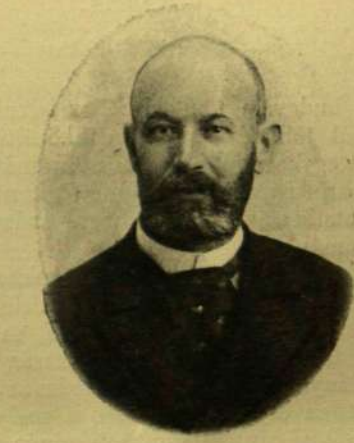
Török György.

Ungár Ignác.

Walser Jakab.

Weiss Berthold.

repesett s folyton vijjogott, míg bátyám őt is nem üdvözölte azzal, hogy kezébe vette s meg-simogatta. A napok multak, s szegény jó bátyám fekvő beteg lett, mindig gyengébb és gyengébb. Így közeledtek a karácsonyi ünnepek, a 4-ik karácsony, mióta Matyi a család körében volt. Mondhatom, igen szomorú karácsonyunk volt, bár szegény jó bátyámmal nem akartuk éreztetni, hogy aggódunk életeért. Hanem a varju nagyon különösen viselte magát, sajátos nyugtalan hangokat adva, mindig az ágyra repült s oda ment bátyáéhoz, csőrével csipkedte hol kezeit, hol takaróját. Szegény bátyám még nagy betegségében is el-el mosolyodott s többször mondogatta: «Nem is gondoltam volna, hogy egy állapotban ilyen ragaszkodás, hogy ne mondjam, szeretet legyen.» De azért le-le dobtk Matyit az ágyról, bár a földön még nyugtalanabb volt, s ezen nyugtalanság eltartott januárig, midőn szegény bátyám kilehelte áldott jó lelkét.

Szegény jó bátyám halála után, midőn tavaszodott, kivitte édes atyám Matyit a kertbe, hadd repüljön tova, mert igen fájdalmasan hatott reá a varjú látása; — de bizony a varjú nem repült el, hanem ott sétálgatott és szedegette a földi gilisztákat s ebből édegett, még csak föl se röpött a fára, hogy megkísérlette volna a repülést. Midőn látta atyám, hogy a varjú úgy tengődik a kertben, de el nem megy, megsajnálta, behozatta és ismét itt édegett a konyhában és szobában. Jöhetett miatta ősz, vagy tavasz, sohasem volt nyugtalan, sohasem kívánt elrepülni, mintha nem is lettek volna szárnyai.

Ismét eltelt egy év s az öreg ciczia is elköltözött az árnyék világából, s Matyi teljes boldogsággal foglalta el a kályha alatti kis helyet. Midőn esteledett, oda gubbaszkodott az öreg ciczia kis párnájára s reggelig meg sem mozdult; egészen a ciczia szokását követte még abban is, hogy az ebéd utáni sétat is ott tartotta. Így ült bele a szegény öreg ciczia örökébe, csak hogy fájdalom, ez sem tarthatott örökké! Két évig édegett még Matyi ily boldogan, mikor egyszer a család elutazott vidékre s a család gondjára bízta a Matyit; de a mint aztán több napi távollét után haza kerültek, híjába keresték, híjába hívták Matyit, biz az nem jött elő, míg végre megtalálták szegényt egy zugban, holtan. Így múlt ki a varjú Matyi is, 7 évet töltve nálunk. Én csak később, midőn ismét haza mentem látogatába, akkor tudtam meg a történeteket; s mint mindig, úgy most is elmentem a temetőbe szegény jó bátyám sírjához, — de nem állhatam meg, hogy a kertek egy nagy akácfaájához is el ne menjek, melynek lombjai alatt nyugodtak egymás mellett az öreg ciczia és Matyi.

BUDAVÁR OSTROMÁNAK EGYKORÚ RAJZA.

— Képmellékletünkhöz. —

A budavári honvédszobor leleplezése alkalmából több érdekes képet közöltünk, melyek, mint egykorú ábrázolások hű másolatai, nem csupán képzeti szemléletű, hanem bizonyos tekintetben történeti becsei Budapest ostromának.

Most a rajzokat, valamint azokhoz fűzött közleményeinket, *külön képmellékletül*, egy olyan nevezetes képpel egészítjük ki, mely azon kívül, hogy ma már nagy ritkaság (alig egy-két példány maradt meg), Budavár ostromának egyetlen olyan ábrázolása, a melyet szemtanú rajzoló részint saját, a helyszínen tett vázlatai, részint más szemtanúk és a vezérkar adatai nyomán s egyszerűsége az egyetlen fennmaradt képmellékletünkön a kép eredeti aláírását is híven közöljük.

A kép rajzolója *Apáti Than Mór*, ma is élő jeles festőművészünk, ki atyja kívánságára családja előnevét, az «Apáti» nevet, vette akkor használatba rendes nevéről, míg később csak azért mellőzte, mert a forradalom utáni önkényes kormány a névmagyarosításnak még ezt a módját sem hagyta érvényben, s mielőtt különben az akkor 19 éves ifjú művésznak az a haszna lett, hogy Apáti névvel elkövetett hazafias tetteiért Than neve alatt nem üldözték, két külön embernek vélvén Apáti Mór és Than Mór.

Érdekes művésznünk előadása szerint a képen ábrázolt 26-dik honvédszászlóaljtag Egerben alakították; őt is ott vették föl belé a mérnök bátyjával együtt. Than Mór őrmesteri rangot kapott; de szolgálatát alig kezdte meg, mert beteg lett. Majd Pestre jött s itt bemutatott, mint rajzoló Görgeinek, ki alatt akkor már három testvére szolgált a honvédek közt: Ferencz, a mérnök, László és Sándor, míg a negyedik, Károly, a mostani egyetem tanár, ki akkor még csak 14 éves volt, az erdélyi hadseregnek volt.

Than Mór a döntő ostrom megkezdése után részletesen megtekintette a vár környékét, melyről úgy ő, mint mérnök bátyja, vázlatokat vett föl. E vázlatokat, mint szintén az egyéb nemű adatokat később Tatán dolgozta ki a főhadiszálláson (az Esterházy kastélyban) Görgei, Bayer, Albrecht ezredes és Molnár (Görgei főhadisegége) felügyelete alatt s a kész kép aztán szintén ezek jóváhagyása után került sajtó alá az ugyan ott volt fővezér könyvében.

A kép, mint aláírása is mutatja, a nyugoti, vagyis Krisztina-városi oldalról ábrázolja a várat és az ostromlás jelenetét. A kép közepét elfoglaló «rondella» (körönd) mellett 4 létra volt a falakhoz támasztva, azokon nyomult föl az ostromlók egy része, kiket a védők gyilkos puskatüzén kívül még négy ágyú is fenyegetett, melyek a rondella párkányán zsáktorlaszsal voltak körülbástyázva. A rondella melletti jobboldali része 26-dik zászlóaljbeli honvédek és a Dom Miguel ezredbeli honvéd gyalogosok rohantak, együtvé vegyülve Inkey Kázmér vezérére alatt, kit a kép jobboldali részén a füstfelhőből föl-emelt karddal kimagasló s az utána rohanókat buzdító alak ábrázol. Az alak fölött látszó legmagasabb épület a Telegi-fele ház. A kép baloldali a második létra alatt a Fehérvári-kapu, attól jobbra pedig az a kazamata-ablak látszik, mely mögött ugyancsak Czuczor Gergely költőnk volt hadi foglyul elzárva. A rondella párkányán az osztrákok már futásnak eredtek, látván, hogy az ostromlók megállhatatlanul benyomulnak a közeli résekbe, sőt már a diadalmas nemzeti lobogó is ott leng a hirtelenében elfoglalt ágyúk fölött. A Fehérvári-kapu alatti csoport külső szélén egy tiszt látható, a ki maga is puskát ragadt kezébe, hogy a védőkre tüzeljen. Ettől jobbra a 26-dik zászlóalj zóme, az alatt pedig a megsebesült Szöke Vincze alakja tűnik szemünkbe, a mint két bajtárs puskára emelve a tüzből kifélt vízi. E csoporttól jobbra egy kedélyes tiszt szivarozva vezényli csapatát. Oly könnyedén fogta föl a helyzetet, hogy rágyújtani is kedve volt. Az össze-vissza tört kerítéstől jobbra három dobos pörgeti a riadót, míg körülöttük rohanó csapatok tartanak a várfal felé, hogy ők is benyomuljanak. Itt-ott egy-egy elesett honvéd, vagy Dom Miguel harcoss teleme hever, talán még höröge, de vissza nem riadva az élő bajtársakat, hogy a nagy czélért ők is föláldozzák életüket. A harez heve legyőzi a halálfélelmet!

Íme, ezek a kiválóbb részletei e ritka képnek, mely eddig még a szabadságharc emléktárgyainak kiállításán sem volt látható, mivel egészen a közelebbi napokig lappangott.

Annál több önkünk van reményleni, hogy olvasóink érdeklődéssel fogadják és hazafias kegyelettel fogják őrizni e képmellékletünk, melyet nyomdailag is úgy iparkodtunk kiállítani, hogy teljesen más legyen az eredetinek.

ÚJABB ADATOK BUDAVÁR OSTROMÁHOZ.

Az 1848/49-iki szabadságharc befejezése után nemesek a magyar hadügyminiszterium, hanem az összes őrnálló vezérek és parancsnokok irattárai részint az oroszok kezébe kerültek (honnan utóbb Bécsbe küldettek), részint pedig

egyes osztrák tábornokok által lefoglaltatván, eléinte az Aradon, Pesten és Temesvárott székelő vérbíróságoknak adták át, honnan utóbb a bécsi hadügyminiszterium titkos levéltárába jutottak. A mely hivatalos és szolgálati iratok a világsi fegyverletétel és Komárom feladása után egyes tisztek kezében maradtak, azok kevés kivétellel kisebb érdekű eseményekre vonatkoznak. Ez okból a legfontosabb hivatalos okiratok hiányában eddigelé a szabadságharc katonai történelmét teljes tárgyilagossággal megírni nem lehetett és Görgei Arthur, Klapka, Bayer, Asbóth, stb. emlékirataiban, sőt még Görgei Istvánnak legújabbban megjelent nagy terjedelmű munkájában is nevezetes hiányokat látunk, melyeket csakis az eredeti okiratok felhasználásával lehetne pótolni. Hogy pedig a fennemlített irattárak csakugyan megvannak, a többiek közt egy 1871-ben a bécsi udvari és államnyomdában megjelent, mostanában már nagyon ritka könyv mutatja. Ugyanis a 60-ik es. kir. szorezred történetét az ezred felállításától (1792) kezdve a legújabb időig Virtsologi Rupprecht Kálmán százados egy vastag kötetben megírta. A nevezett magyar szorezred, melyet «Wasa» név alatt ismerünk, a szabadságharc kitörése előtt a bécsi helyőrség egy része levén, *Mészáros László* magyar kir. hadügyminiszter parancsa folytán haza rendeltetett s a már fellázadt ráczok ellen harczolt. Az ezred 3-ik zászlóaljtag Budavár ostrománál gróf Leiningen tábornok személyesen vezette a Bécsi-kapu támadásához s két Wasa-zászlóaljbeli katonára, névszerint *Zucker* hadnagy és *Liba* tizedes mászták meg legelőszőr a kapu sánczait.

Rupprecht százados elég részletesen írja le Budavár ostromának lefolyását s a többiek közt szóról-szóra közli Görgei Arthurnak a május 17-iki, nemkülönben a május 21-iki rohamokra kiadott parancsait. Ezen okiratokat eddigelé *egyetlen egy katonai író sem közölte*, mivel azok eredetije a fővezéri irattárral együtt jelenleg a bécsi hadügyminiszterium titkos levéltárában őriztetnek; Rupprecht százados ott másolhatta le azokat munkája számára.

A most említett két parancs a német eredeti szövegéből magyarra fordítva ekképen szól:

Budai főhadiszállás, május 16.

A roham éjjel után 1 órakor történik. Ezen órában az útegek tüzelése megszűnik, mire nézve külön parancsot fognak kapni.

A rohamoszlop felállítása. Az első sor feltüzött szuronnyal és töltetlen puskával támad, a 2-ik, 4-ik és 5-ik sor töltött fegyvert tart. Az 1-ső és 2-ik sor a leghosszabb hágesókat viszi, melyek felállíthatás végett tűzkaméppókkal látandók el. A 3-ik sort az utászok képezik, a 4-ik és 5-ik sor a rövidebb hágesókat viszi és azon iparkodik, hogy azokat a vár falára felvigye, a hol a házak és falkezikések megmászására szükségesek. Az első két sor önkéntesekből alakítandó. Egy hágesón egyszerre csak két ember foglaljon helyet. Mihelyt ezek egyike a hágesó felére fölér, a másik utána mászik s így tovább. Czélszerű lesz a rohamoszlopokat még a táborból való kivonulás előtt összeállítva ötszörös sorban indítani el, hogy az arcvonal helyreállítása után szintén arcvonal jelenjenek meg a vár előtt. Mihelyt a várfalak megmászottak, azonnal az ellenség ágyúit kell elhallgatni, miért is azok legénysége kardra hányandó. Az útcákat nem egyenes rohammal kell elfoglalni, mivel ily módon a csapatok a kartástűznek nagyon is ki vannak téve; ennél fogva sokkal czélszerűbb, ha a sarokházak foglaltatnak el, melyeknek padlásairól a szomszéd házak padlásfalait át kell törni. A ki valamely rohamoszlop élén elsőnek jut fel a vár falaira, azon esetben, ha a vár hatalmunkba kerül, 200 pengő forintot kap, a második 100 p. frtot, az utána következő tíz ember mindegyike 20 p. frtot. A zászlótartó, ki zászlóját a vár falára feltűzi, azon esetben, ha a vár elfoglaltatik, 100 p. frtot kap. A várba nyíló valamely bejárás elfoglalásáért az ott

működő legénység 1000 p. frtot kap, mely összeget maguk közt fölösszathatják. A kiknek sikerül Hentzi várparancsnokot élve elfogni s átadni, maguk közt kiosztás végett 5000 p. frtot kapnak. Hasonló méltányos jutalomban részesülnek mindazok, a kik nagyobb mennyiségű hadszereket megmennek. Ha az illető főtiszt, akkor soron kívül fog előléptettni.

Az általános ismertető jel egy fehér szalag a bal karon, az általános jelszó pedig: «Éljen a magyar!»

A roham ideje alatt a főhadiszállás a város-majorban tartózkodik. *A helyőrség még akkor is feltétlenül kardra hányandó, ha kegyelmet kérne.* Ellenben a polgári lakosság halálbüntetés terhe alatt bántatlanul hagyandó, mivel annak esetleges bírnésségéről a nélkül is a bíróság fog ítéletet hozni. *A rablás halálbüntetés terhe alatt tilos, mivel ez a roham sikerét nagyon könnyen megghiúsíthatná. Foglyokat ejteni nem szabad.*

A május 17-iki roham nem sikerülvén, Görgei május 20-án a Svábhegyen lévő főhadiszállásán a következő parancsot bocsájtotta ki:

«Budavárnak már megkezdett ostromát, melyet ahhoz nem értő emberek könnyűnek tartanak, következetesen keresztül kell vinni. Nem tekintve azon kiszámíthatatlan hasznokat, melyek Budavár bevételé által a kormányynál, nemkülönben a sokféle raktárakkal való egyenes összeköttetésből reánk hárarnak, a vár megvívása, vagy az erre szolgáló utolsó kísérlet a magyar hadseregnek becsületbeli feladata. Ezen meggyőződésem, úgy hiszem, minden tábornok, törzsés főtiszt úr osztani fogja, s csapatjaink vitézségében bizva, gyors és biztos sikerre számítok. A f. hó 17-ének éjjelén megkísértett, általános támadásból a következőket tanultuk:

Előszőr, hogy egy éjjeli támadás ismeretlen terepen (a vár belsejét annak tekintem) a helyőrség azon elszántságával szemben, hogy magát az utolsó emberig tartsa, a siker esélyeivel alig bír.

Másodsor, hogy egy éjjeli támadás, még ha egy ponton sikerülne is, a sötétség miatt a terep felhasználását majdnem lehetetlenné teszi, minek folytán a csapatok együttes működés hiányában hátrálni kénytelenek.

Harmadsor, hogy sokkal nehezebb a csapatokat együtt tartani, ha mi őket nem látjuk, ők pedig minket nem látnak.

Negyedsor, könnyen megtörténik, hogy a csapatok vezéreikre, vagy egymásra tüzelnek; végre

Ötödször, hogy éjjeli támadás alkalmával a támadó csapatok egyes tisztjeinek azon lelkesítő példája, hogy férfias halálmegevetéssel előre mennek, teljesen elvész, holott leginkább ily példának közzönhetjük csatáink és ütközeteink kedvező kimenetelét. Mindezek folytán a holnap, vagyis május 21-én megkezdendő valóságos támadásra a következő parancs kiadására határozom el a magamat:

Ma, május 20-án, az éj beálltával minden pontról csekély számu s egymást felváltó osztályok a szürkületig szinlett támadásokat tesznek, hogy az ellenség testi nyugalomát lehetőleg megzavarják. Ezen folytonos lármás és szinlett támadások alatt a tulajdonképeni rohamoszlopok minél közelebb való felállítása teljesítendő, a hágesók előre vitetnek, egy szóval a roham részletes előkészületei ekkor tétetnek meg. A tulajdonképeni rohamra készülő csapatok hajnalig pihennek.

Hajnalban, vagyis reggeli 3 órakor, a roham minden oldalról megkezdendő. A támadás tárgyai minden hadtest számára a következő változattal a régiek maradnak.

A 2-ik hadtest (Aulich tábornok) Pestről két zászlóaljtag van magához s ezeket rohamoszlopának szaporítására fordítja, s azok egy részt a nádori kertet, másrészt pedig a várkaput támadják meg. A Pesten maradó két zászlóalj a pesti part egész hosszában előőrsi láncot képez. *A Gross-féle ház*, melynek hátsó falán a nádori kertbe való nyílás már elkészült, megszállandó, s a mai szinlett támadások alatt a nagy nyílás mellett néhány kisebb rés törendő, melyek a csapatok kitorolásánál löresekül fognak szolgálni. Ha a legénység a *Gross-féle ház*ból a nádori kertbe nyomul, jobbra tartva mindenek előtt azon nehéz útegre rohan, mely, a mint né-

ket jelentetett, épen a házak mögött Pest ellen van irányozva, s ennek tüzeit kardra hányja. Az utának előre nyomuló csapatok ugyanezen az úton haladva, arra törekednek, hogy legrövidebb idő alatt azon kis lépcsőhöz jussanak, mely a helyőrség számára a kert mellett álló házak (a ráczvárosi csőzölpédméllettel) és a nádori lak közt összeköttetést fentartja. Ily módon a rohamesapatok valószínűleg azt nyerik, hogy a nádori lakot még torlaszok nélkül találják, sőt az említett házakban lévő ellenséges katonák visszavonulását is teljesen elvágják, vagy esetleg velük együtt nyomulhatnak a palotába.

A kik legelőszőr a nádori palotába nyomulnak, — azon esetre, ha a roham sikerül, — azon hősekkel egyenlőknek tekintetnek, a kik bármely más ponton a vár falát legelőszőr megmászják. Feladatuk, hogy magukat a palotában mindaddig tartsák, míg bajtársaik utának nem mennek, az ellenséget az egész palotából kiverjék s azt minden áron megszállva tartsák. A várkaput támadó rohamoszlop úgy viselkedik, mint a 17—18-iki támadás alkalmával. Bizton elvárom, hogy ezen oszlop most sem fog kevesebb bátorságot tanusítani, mint ama, réa nézve oly dicső éjszakán.

Az első hadtest a rést s az annak jobb oldalán lévő fal részét mindkét ponton csakugyan megtámadja. A rés egymás mellé rakandó hágesók által leginkább felső részében lehetőleg járhatóvá teendő, közvetlenül a rés megtámadása előtt egy különösen e czélra felállított osztály sortüzevel és «Éljen» kiáltással az ellenséget általános s elhamarkodott tüzelésre indítsa, mire az önkéntesek rohamának a rés ellen legnagyobb erővel kell megtörténnie. Ennek folytán az ostromlók valószínűleg azt nyerik, hogy a fegyverek töltésével elfoglalt védők oly erősen nem tüzelhetnek rájuk. A feljutott győzelmes ostromlók azonnal a jobbra és balra fekvő házakba nyomulnak, vagy egyéb tárgyak mögött keresnek födözetet, részint, hogy az utának következőknek helyet csináljanak, részint pedig, hogy kissé megpihenjenek. Lelekesítő győzelmi rivalgásuk bajtársaikat bátorítandja s egyúttal az ellenség borzasztó tüzeinek megdöbbentő hatását temesen megapaszítja. Ha az előre nyomulás az első sikerült támadás után gyorsan s fennakadás nélkül megtörtént, a vár eleste bizton várható.

A harmadik hadtest a hosszú arcvonalon ott tüntet, hol 17-én éjjel a támadást megkísérelte, de valósággal a Bécsi-kaput rohanja meg. A Bécsi-kapu betörése két, vagy három, esetleg négy ráakasztott töltött bomba felrobbantása által fog megkíséreltni. Az erre jelentkező önkénteseket *Raksányi* őrnagy úr fogja útba igazítani, ki a bombák, nemkülönben a többi szereket előállításával megbízott. A *Kmety* hadosztály ép úgy viselkedik, mint 17-én éjjel s lehetőleg a harmadik hadtesttel egyetértőleg működik.

A roham sikere a csapatok vitézségén kívül lényegesen az előkészületektől függ, melyeket a rohamot megelőző szinlett támadások alatt kell keresztül vinni. A támadás általános jele: a vár körül felállított valamennyi útegek egy-szeri tüzelése, az ágyú nemére és nagyságára való tekintet nélkül.

A jelt a *Nyárs-hegyen* álló réstörő úteg kezdi meg. A *Nyárs-, Gellért-, Sváb- és Kalvária-hegyen* álló többi útegek, nemkülönben a *Gellért-hegyi és téglavetői bombavető útegek* rögtön folytatják a jeladást, oly megjegyzéssel, hogy a tüzelés folytatása csak a két *Nyárs-hegyi útegek* s a *téglavetői mozsár-útegek* van megengedve. A többiek az első tüzelés után rögtön szünetelnek, nehogy rohamoszlopainkat zavarba hozzák. Mindamellett töltött ágyúikkal készenlétben maradnak, hogy azon esetre, ha a roham nem sikerülne, oszlopaink visszavonulását heves tüzeléssel fődözhessek. A *Nyárs-hegyen* lévő két úteg ma alkonat előtt a *Fehérvári-kapu* melletti köröndre intézik lövéseiket s azt élénken folytatják, hogy az ellenségnek a rést pásztázó ágyúit lehetőleg elnémsítsák. A *téglavető* mellett mozsár-úteg a roham alatt bombát a várőrségi templomra s ennek tájékára veti. A csapatokat mindenképp azon tagadhatatlan igazságról kell felvilágosítani, hogy a legmerészebb előre nyomulás alatt nem szenvednek annyit, mint egy — remélem, — fel nem tehető visszavonulás esetére, mivel ily különös esetben önvédelmükre szolgáló eszközökkel nem rendelkeznek, a hátzálásuk által felbátorított el-

lenség pedig mindegyiküket különösen czélba véve, bizton lelövi. Két körülménynél fogva a rohamot még azon esetre is megtétem, ha a megkezdett akna ma estig el nem készülne. Előszőr is, mivel arra bizton nem számíthatok, hogy az akna holnapra elkészül; másodsor pedig, mivel a *Vág-vonatról Fenyegető híreket* kaptam, melyek gyors és erőlyes cselekvésre indítanak; minden további késlekedés veszélyes lehetne hazánkra nézve.

Ha az akna fölfevéssem ellenére még jókor elkészülne, hogy azt a holnap reggel 3 órára elrendelt általános támadással számításba lehetne venni, erről ideje koráni értesítést kérek, hogy azt valamennyi hadtestnek tudomására juttathassam.

Az 1-ső hadtest, melynek legtöbb rendelkezhető zászlóalja van, a legelőszőr megnyitott kapun való benyomulásra erős tartalékot tart készen.

Ezen tartalék a *Horváth-féle* kertben állítandó fel. Hasonlóképen valamennyi röppentyű és három fontos úteg a várhoz minél közelebb készen tartassék, hogy az egyszer megkezdett útczai harczt a kellő erőlyvel sikeresen lehesen folytatni. Minden egyéb részletes intézkedésekre nézve a már a 17-iki támadásra kiadott parancsra utalok. Engemet minden jelentés a Svábhegyi főhadiszálláson talál, hol folyton jelen leszek. *Miután a hadtestparancsnok uraknak és rohamoszlop-vezetőknél eddig eléleg idejük volt, hogy a támadási tárgyakhoz való hozzáféréssel tüzelesen megismerkedjenek, — mire ha eddig még nem történt volna, még mindig rá érnek, — arra teljes feljogosítva érzem magamat, hogy a hadtestparancsnokokat, valamint az oszlop-vezetőket a támadás órájának pontos megtartására becsületökkel felelősekké tegyem.* Görgei s. k.

Ez a két parancs tisztá világításba helyezi a nevezetes ostrom előkészületeit. Ama nagy napok szereplőinek és eseményeinek tanulmányozói bizonyára méltó érdeklődéssel fogják e történeti fontosságú iratok jelen hű másolatait olvasni.

Régi honvéd.

VÁRKASTÉLY A KÁRPÁTOKBAN.

REGÉNY VERNE GYULÁTÓL.

Francozából fordította HUSZÁR IMRE.

(Folytatás.) (24-ik képmellék.)

Az első években senki és semmi sem háborgatta a várkastély nyugalmát. A kárpáti kastély gonosz híre elég volt ahhoz, hogy távol tartsa tőle a macsesdi lakosokat. Egyébiránt mindenki lakatlanok hitte. De egy szép napon, épen akkor, a mikor elbeszélésünk kezdődött, a messzelátón keresztül, melyet Frik pástör vásárolt, a macsesdi füstöt láttak gomolyogni a vártorony egyik kürtőjéből. A magyarzagatások és találgatások természetesen újra kezdődtek és tudjuk, hogy hova lyukadtak ki.

Ekkor lett csak igazán hasznossá a telefon-összeköttetés, mert ennek a segítségével Gortz báró és Orfanik folyvást értesülhettek minderről, a mi a faluban történt. A távbeszélő által tudták meg, hogy Deck Miklós kötelezte magát, hogy elmegy a várkastélyba és a távbeszélőn át szólalt meg egyszerre a «Mátyás király» írószobájában a fenyegető hang, hogy a legényt e vállalkozásától visszariassza.

Miután a fiatal erdész a fenyegetés mellett is makacsul ragaszkodott elhatározásához, Gortz báró föltette magában, hogy olyan leztek fog neki adni, a mely örök időre elveszi a kedvét a kísérlet ismétlésétől. Ez éjjel Orfanik mindig készen álló gépezetei a tisztán természetellenes tüntemények egész sorozatát varázsolták elő: harangkongást a kápolna tornyában, fénytűnteteket, melyeknél a meggyújtott keverék közé vegyített salétrom minden tárgyra kísérletes világosságot árasztott, roppant üvöltést, melyet sürített levegő hirtelen kitódulása idézett elő, szörnnyetegek képmásait, melyeket hatalmas reflektorok tákröztek vissza a felhőkön. A vár-árokból elhelyezett lemezek, melyek villamos útegekkel voltak egybekötve, a villamos áram megragadta «doktor» Patakot a vasszőges csiz-

máinál fogva, végre az Orfanik műhelyében levő üteg áramlata nagy erővel megütötte az erdszét abban a pillanatban, mikor az a kezét a felvonó-híd vasára tette.

Gortz báró igen alaposan feltételezhette, hogy e csodaszzerű tünemények és Deck Miklós szerencsétlen kimeneteli kísérlete után a rémület a tetőpontját fogja elérni az egész vidéken és senki sem lesz hajlandó sem aranyért, sem ezüstért még csak jó két mérföldnyire is megközelíteni a kárpáti várkastélyt, melyben nyilván természetfeletti lények tanyáztak.

Gortz Rudolf báró tehát mentnek hitte magát minden alkalmatlan kíváncsiságtól, míg Telek Ferencz gróf Macsesd faluba nem érkezett.

Mikor a gróf Jónást, Kolecz urat és a többieket kikérdezni igyekezett, a távbeszélő sodronya már jelezte jelenlétét a «Mátyás király» fogadóban. Gortz báró gyűlölete az ifjú gróf

A földalatti teremben, a melybe villamos világítás volt bevezetve, a hol ismét hallotta a Stilla szívhez szóló hangját, a hova láthatatlan kezek hordták az ételt, míg ő ájulással határos álomba merülten feküdt, e földalatti helyiségben, melynek ajtaja bezárult mögötte, Telek Ferencz gróf csakugyan Gortz báró hatalmában volt, és Gortz báró számított is rá, hogy soha sem fog abból kiszabadulni.

Ezek voltak Gortz Rudolf és czinkosa, Orfanik egyesült munkájának eredményei. De a báró, rendkívüli boszúságára, tudta, hogy Roczkó zajt ütött a dologból és miután gazdája a kizűzött időben nem jelent meg Vulkánban, ő elment és jelentést tett a gyulafehérvári hatóságoknak. Egy csendőresapat érkezett meg Macsesdre és Gortz bárónak nagyszámú ellenfelel lesz dolga. Valóban, hogy is védelmezhetők volna meg magukat ők ketten, a báró és Orfanik,

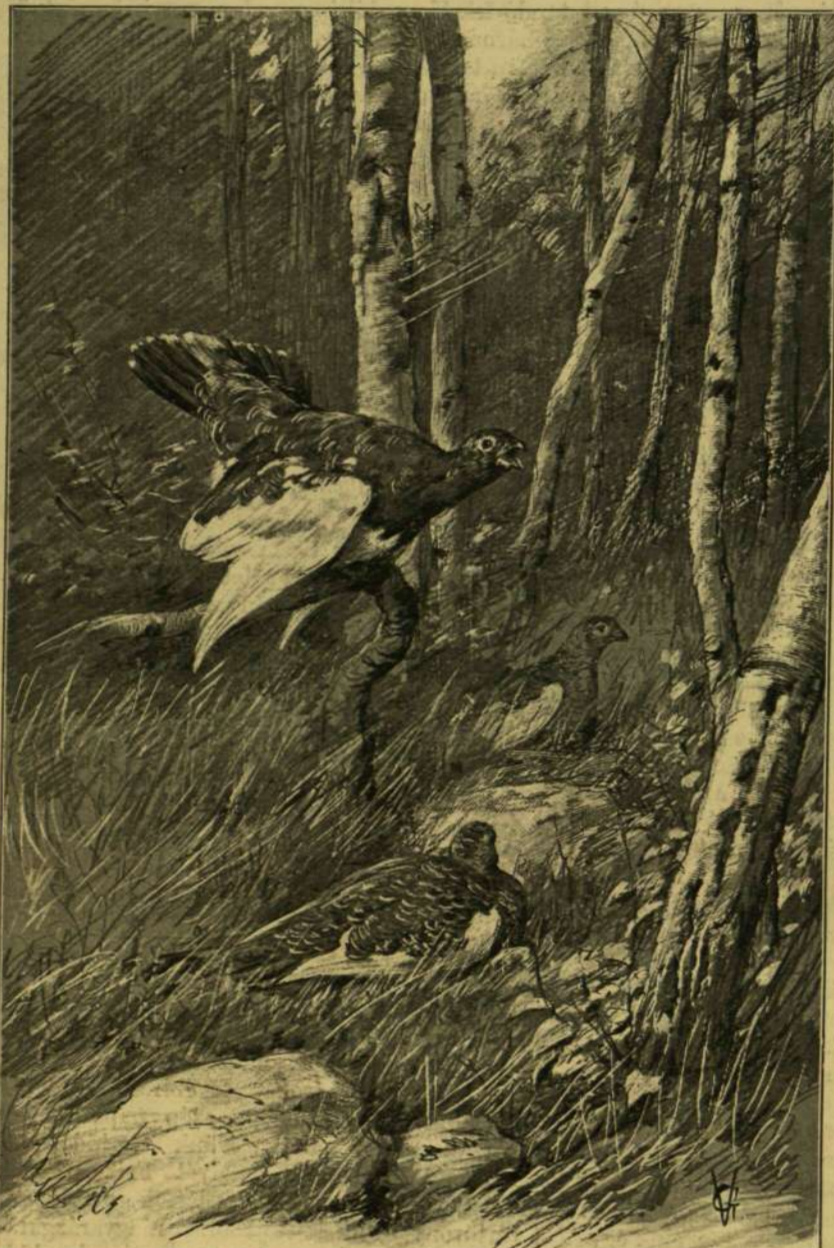
kastélyt meg fogja semmisíteni egy felrobbanás, a mely neki és a Roczkó által ide vezetendő csendőröknek az életükbe fog kerülni. Végre azt is tudta, hogy Gortz bárónak és Orfaniknak ideje lesz menekülni, — menekülni és magukkal vinni a tébolyodott Stillát.

Ah! miért nem törhetett be Ferencz gróf a kápolnába és miért nem rohanhatott a két emberre!... Legyűrné, megkéselné, ártalmatlannokká tenné őket és megakadályozhatná a borzasztó szerencsétlenséget.

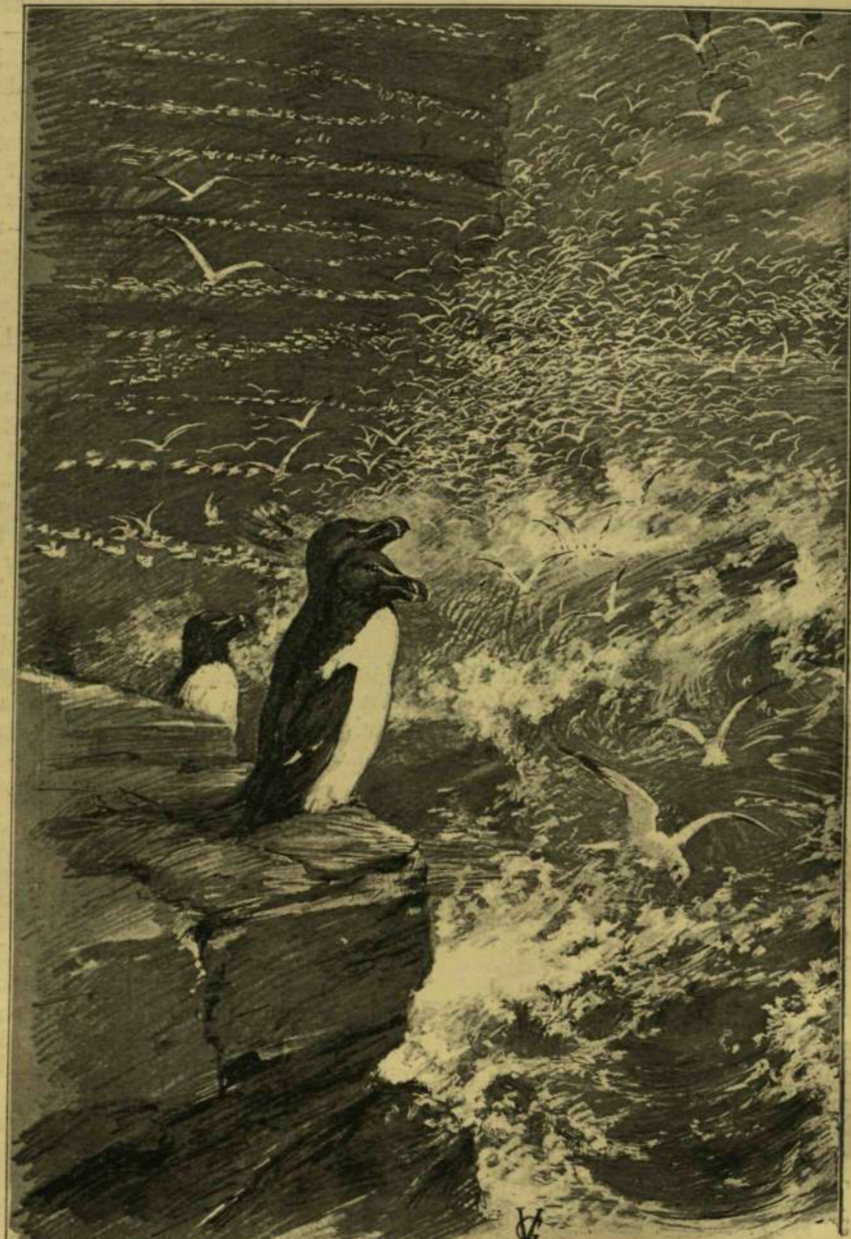
De a mi e pillanatban lehetetlen volt, talán lehetségessé lesz a báró eltávozása után.

Miután mindketten elhagyják a kápolnát, Ferencz utánuk fog menni, üldözni fogja őket a vártoronyig és Isten segítségével igazságot fog szolgáltatni.

(Folytatása következik.)

HÓFAJDOK.

Vastagh Géza rajza.

ALKA MADARAK.

«AZ ÉJSZAKI MADÁRHEGYEK TÁJÁRÓL.»

ellen újra felébredt a Nápolyban történt események emlékével egyidejűleg. És Telek Ferencz nemesapán ott volt a faluban, alig pár mérföldnyire a várkastélytól, hanem még gúnyolta is a falubelieket képtelen babonáik miatt; igyekezett lerombolni azt a csodaszzerű hírnevet, a mely a kárpáti várkastélyt eddig megvédelmezte, sőt arra is vállalkozott, hogy jelentést tesz a gyulafehérvári hatóságoknak és a csendőrséggel egyszerre megsemmisíteti mindezeket a legendákat.

El is határozta ennél fogva, hogy Telek Ferencz grófot a kastélyba csábítja és az olvasó tudja, hogy ez neki milyen különféle módok segítségével sikerült. A Stilla hangja, a mely a telefonkészüléken át jutott a «Mátyás király» ivószobájába, arra birta a grófot, hogy kizűzött útjáról eltérve, a kastély elé menjen; az énekesnő megjelenése a bástyán ellenállhatatlan vágyat ébresztett benne a kastélyba való behatolásra; a vártorony egyik ablakából kizűzött világsugár elvezette őt a felvonó-hidhoz és a kapuhoz, mely nyitva volt előtte.

ily tetemes csapat ellen? A Deck Miklós és Patak orvos ellen használt módok elégtelenek lesznek, mert a csendőrség nem igen hisz az ördög meszékeiben. Ennél fogva mindketten elhatározták, hogy végkép el fogják pusztítani a várkastélyt, csak az alkalmas pillanatot várták a cselekvésre. A villamos áramlat fel fogja robbantani a vártoronyban, a bástyákban, és a régi kápolnában elhelyezett dinamit-aknákat és a dolog úgy volt kiszámítva, hogy a készülék működésének kezdete után a bárónak és czinkostársának, még ideje legyen menekülni a Vulkán-szorosba vezető alagúton keresztül. A felrobbanás után, mely az ifjú grófot is, a várkastély ostromlót is a romok alá fogja temetni, a két boszúálló, Rudolf báró és Orfanik, el fognak menekülni oly megszire, hogy soha senki se találhassa meg nyomukat.

A mit Ferencz gróf a párbeszédéből hallott, megmagyarázta neki a múlt eseményeit és a csodaszzerű tüneményeket. Most már tudta, hogy telefon-összeköttetés van a kárpáti várkastély és Macsesd falu közt. Azt is tudta, hogy a vár-

EGYVELEG.

* A mormon templom a Nagy-Sóstó mellett nevezetes rendkívül jó akusztikájáról. Az óriási templomban egyszerre 12—14.000 ember elfér, de ha telve van is, egyetlen tű leesését mindenki világosan meghallhatja, valamint a kalap megforgatását is.

* Mars csatornája. Dr. Tooska újabb elmélete szerint a Mars bolygón levő csatornák a bolygónak saját holdjaival való összeütközéséből származnak. Egyik holdja, a Phoebus, jelenleg már csak 1350 km. távolságban van a Marstól s folyvást közeledik, úgy hogy valószínűleg már pár évtized múlva újabb összeütközés lesz közöttük, mely a Mars felületét jelentékenyen megváltoztatja.

* A párisi rongyszédők száma jelenleg 50.000 s ezen kívül van még 50.000 nő és gyermek, kik az összezedett rongyot csoportokba rakják. Mindennap átlag 24.000 mázsa rongyot gyűjtenek össze, melyek értéke körülbelül 75.000 frank.

* A legnagyobb gesztenyefa, melyet megmértek, az Etna-hegyen van. «Száz ló gesztenyéje» nevezetű törzse 72 méter kerületű.

A VÁGEKALLEN HALÁSZ-TELEP KABELVAAG MELLETT, A LOFÓTOKON.

MORMON ARTICA VAGY TRATERCULA.

«AZ ÉJSZAKI MADÁRHEGYEK TÁJÁRÓL.»

Herman Ottó új könyve.

II.

A fölöttébb érdekes és tanulságos könyvnek változatos tartalmából még néhány beces részlet kívánunk olvasóinkkal megismertetni néhány érdekes rajzzal, melyeket Hány Gyula és Vastagh Géza készítettek részint a szerző vázlatai, részint fényképi felvételek után.

Halász-telepek.

Norvégia népességének gyér voltánál fogva érthető, hogy a nagyszerű halászat ügyszólván Norvégia összes halászeit ide csődíti, s hogy az aránylag kis helyre összeszorított 20—25 ezer nyi embertömeg ellátása, a működés rendes menetének biztosítása, nem csekély érdek, és — a norvég halászok kitünő tulajdonságait tekintve, mégis könnyű feladat.

A halászok ekkor rögtönzött tágas bódékban — Rorboder — bálnak; minden bódének van tüzhelye, hol a közös lakásra összeállott, tehát egymással jól megférő halászok főznek. Az ital kávé és tea; — a pálinka majdnem teljesen ki van zárva s épen ezért a békesség állandó is; pedig a napi fogást a kereskedők nyomban kifizetik, a halászok tehát bővében vannak a pénznek. A kormányt egy «Lensmand» helyettesíti, ki arra volna hivatva, hogy vitás kérdésekben döntsön, a rendet fentartsa s a közbiztonságról is gondoskodik. Mindezekre azonban semmi szükség s ennek a sarkvidéki halászságnak épen ez az igazi dicsősége. Az itt már mozgó egyház is kiküldi szolgáját, ki minden vasárnap kiszáll a telepekre, hogy az isten ígét hirdesse.

És e telepek tája vajjon minő arculatú? A ki a vadregényességnek bálulója s nem alkotott magának a tájszépségről stereotip fogalmat, az e halásztelepek környezetét fölségesnek fogja találni; s a sziklás hegyi tájnak a tengerrel való összeülekezése az ő valóságos költészetek.

A Vagekallen-halásztelep az Oest-Vagó sziget délkeleti fokán Kabelvaaghoz tartozva s Henningsværrrel és Svolverrel egy rangban lévő halásztelep képe ezt akarja bizonyítani. A hegy általános képe itt szelidebb; de a csúcsok élesek itt is; a hófoltok részben kraterszerű mélyedésekben nyugosznak s a sarkkör köde le van telepedve a hegytömböt mintegy összefoglaló hegy csúcsára. Igazi sarkkörti hangulat!

És a hal, mely e csödületet okozza?

A Gadus morrhua, a Kabeljau, Dorsch, Dösch, Pomuchol, Babelau, Torsk, Cabillaud, Cod, Baacalare s a jó ég tudja, még hány a neve. Az Asellus és Ogat, mely nekünk a stokfist és — a csuka-májolajat adja, a lány úszószárnú halak — Anacanthini — közé tartozik; eléri az egy, sőt másfél méternyi hosszúságot s a negyven kilónyi súlyt.

S a tápláléka e hal tömörkedésének akkor a mikor ivóhelyein «hegyekké» torlódik össze, a kis lazac, a kapelanhal — Mallotus villosus,

LAPP PÓLYÁS GYERMEK.

LAPP LEÁNYKA.

LAPP TIPUSOK, VARDÓ KÖRNYÉKÉRŐL.

— mely szintén ekkor zúdul ide; ezt falja föl megszámlálhatatlan mennyiségben.

A levágott halfejek egy részéből készítik a guánolisztet, a nagyobbik félből telik a sarkkövi marhának a takarmánya! A máj más telepeken kiolvasztásra kerül.

A Lofót-halásztól való bucsú pedig végtelenül szomorú kép: a szerencsétlenségek képe.

Ha a halászságot, a mikor kivetette hálóját és horgait, az erős nyugati szél találja a tenger síkján, akkor a Lofót-partra való jutás lehetetlen, a szél besodorja a könnyű bárkákat a Vest-fjordba, mely pedig olyankor forrong, mint a pokol üstje, mert a szigetközökön az oceán felől betörő hullámtorlódás rettentő áramlatokat éleszt a fjordban. A könnyű bárkák ilyenkor százával is felborulnak s ekkor a halászságnak át kell helyezkednie, vagyis a felborult bárka ormára kell jutnia, a hol a megkapaszkodásra

szolgáló fogantyúk vannak alkalmazva. A mely bárkán nincsenek ilyenek, ott a halászság a halászkést üti a bárka ormába s ebbe fogózik; ha pedig nem bírja ki a tusát s a kés nyelét elboesátva elmerül s elenyészik, akkor a társak a bevert kések számából tudják meg, vajjon hányan pusztultak el!

A Balaton halászsága azt tartja, hogy a magyar tenger tündére évenként egy emberáldozatot követel; — a Lofótok halászsága 1848. februárius 11-ikén ötszáz áldozattal adózott az oceának!...

A lappokról.

A sarkkör táján utazva, a lappságnak két csoportjára találunk, mely csupán az életmód alapján különbözik egymástól; az egyik csoport a taránszarvas-tenyésztésből élő vándorlapp, (fjeldlapper; — fjeldnek nevezi a norvég azokat

a fensíkzerű hegyhátakat, melyek a taránszarvasnak legjobb legelői; a másik csoport a halászatból élő elszegényedés révén az előbbiből kiszakadt halászlapp (sajlapper; — sjo annyi mint a német See, tenger értelmében).

A leíró embertan így jellemzi e népet: Termet: kicsiny (1.6 méter); arc: széles; pocacsont: kiálló; orr: széles; áll: hegyes; száj: nagy; haj: sötétbarna, sima, szakál és bajusz: gyér, szem: vízszintesen álló, keskeny hasítású; szín: sárgás.

Annak a hatásnak, a melyet a lapp típusok reánk tehetnek, mértékét szabhatunk a mellékelt képek, melyek egyes lapp alakokat tüntetnek föl.

Ezek az arcok legelőbb ellentmondanak annak, a mit a leíró jellemzés a szemről állít, mert keskenyvágású szemről szó sincsen; ezt én azokon az élőkn sem tapasztaltam, a kiket láttam s jól megnéztem; mind határozottan nyílt szeműek voltak, még pedig gyermekek és agok egyaránt.

A vördöbeliek közül az alsó, hosszú hajú, kiválóan sötét színű leginkább vall lapp típusra, noha bajos állítani, hogy a tiszta lapp típus ez volna. A többiek arról tesznek tanúságot, hogy arc szerint ép oly változatoság uralkodik közöttük, mint akár a mi középünk között is.

Nagyban és egészen véve a lapp arcok határozottan többet mondanak, mint bizonyos szlávokéi.

A gyermekarcok átlag véve frissek és kedvesek; a szem kiválóan eleven, nyílt és szép.

Férfiak és asszonyok, apró természetű daczára is elég erősek és vállasok; egész alkatuk szívóságra vall.

A mi az élebb szemnek nyomban feltűnik, az alszársonznak bizonyos és nem ritkán dongás hajlása, mi alighanem a lappok bölcsőjéről származik. Ez a feje táján ernyős bölcső hegedűtokra emlékeztet s nyírfaiból van vájva; ebbe fektetik a gyermeket bőrdarabokra bepólyázva, melyek azután le vannak kötve. A bölcső nyers nyírfa, a pólya a taránszarvas bőre, a pelenka, — moh és semmi más. Az ernyőtől a lábáig rendszeren egy zsinór vonul, melyen egy nagyobb bogos karika van a végett, hogy a gyermek játszashassék vele; van ezenkívül egy erős átvető zsinór, a melynél fogva az anya a bölcsőt a benne nyugvó gyermekkel együtt a vállára akaszthatja, a mikor is az egész alkotmány az anyja keresztcsontja tájára nehezedik. Ha ilyenkor a gyermek nyugtalanodik vagy sírásra fakad, az anya könnyed, vizintesen ringató mozgásnak indítja a bölcsőt. Ez átvető zsinór nál fogva a bölcső a sátor belsejében a rudak ágasain is függhet.

A mi a lappokat kiválóan kitünteti, az a rugalmas, gyors járás, a melyhez az oly nehezen terelhető taránszarvas körül már kis koruktól fogva hozzászoktak s mely egyformán könnyű és szapora a hegyek meredekén, vagy a nekünk csak ügyvel-bajjal járható ösvényeken is.

A csak nagyon kevés pihenést engedő életmód hozza magával, hogy ez a nép nem testes, inkább bizonyos mértékben ösztövé. *Buch* uti rajzában úgy okosodik, hogy a lappok kicsinyisége aligha nem onnan van, hogy testöknek sok és nagy hideget kell kiállnia, hogy tehát a testnek fejlődési menete, mely a meleget nem nélkülözheti, sokszorosan meg van akasztva. Evvel szemben fölemlíti a szintén éjszakai lakó finnek, kik átlag mégis hatalmas testalkatúak, de a kikkől az is tudva van, hogy a gőzfürdő, mint életszükséget használják. E fürdők hősege 70—75° C. között váltakozik s ezt a finnek egy fél, sőt egész óráig is kiállják. *Buch* úgy tekinti a melegnek ezt a rendes élvezetét, mint ellensúlyozóját annak a hidegnek, a mely az éghajlattal jár és a népre szükségképpen reáhat; innen magyarázza az egyiknek kicsinyiségét s a másiknak erőteljes voltát, mi annál természetesebbnek látszott előtte, mert mind a két népfaj a finn-ugor csoportokhoz tartozik.

A lappok tulajdonképeni ruházata a taránszarvas bőrből készül. A fő ruhadarab egy kámsza — Kapte, — melynek a szőrös oldala van kifelé. Ez a ruhadarab bő, gallérja széles és felálló. A nőké hosszabb. A mellrészén rövid hasíték van, hogy a fejkől könnyen keresztül bújhasson rajta. Ezt a ruhadarabot a férfiak rendszeren egyszerű bőrvél szorítják a derekukhoz, mely övön a sajátos alakú kék függ; a nők öve rendszeren czifra, részben önfonallal áttört s a

késen kívül rajta függ a zacskó, -olló, tűtartó, gyűszű, kanál. A lábat szűk bőrnadrág fedi, mely bokáig ér és sokszorosan még szárvédő bőrére is szolgál; evvel együtt a saru szíjjal van a lábhoz fogva.

A ruházat készítése teljesen az asszony dolga, ki az asszonyi tarka öveket és a szines szattyingot is szövögeti, úgy, hogy a fonal az övhöz, vagy egy karóhoz van erősítve s egy tenyérnyi kis bordán át fűzögetve, míg a vetélőt a tű pótolja. A taránszarvas inából készített szíjjas czérna a varrásnál még ma is szerepel.

A sátoros lappnak egész léte a taránszarvas-hoz és tenyésztéséhez van kötve; és nem is a népből lakozó hajlam, hanem a taránszarvas életmódjában gyökerező szükség az, a mely a lappot sátorozóvá, nomáddá teszi.

Alapjában véve összes szükségletei a taránszarvasból kerülnek ki s nem képzelhető állat, még a juh sem, a mely oly szolgálatot tenne az embernek, mint a minőt tesz a taránszarvas a lappnak.

A lapp ember élvezeti czikke kevés és szerény. A zsirozott és péppé főzött fahénes, a sült angyelika növény, páfránygyökér, sőt a tenger fukus-algája nyalánkság számba mennek; a fekete és vörös áfonya adja a gyümölcsöt; a só, melynek tartója rendszeren sarki búvármadár bőre, adja a fűszerszámot; a bors és a gyömbér becses orvosságzámba megyen.

És az élvezetek koronája a dohányzás, melylyel jó cigánymódra mindkét nemi élő él. A pipa kurtaszárú, vaskos, fából való; a csinos zacskó a taránszarvas puha bőrből készül. De rágiák is a dohányt; sőt a porát orrukba szívogatják.

A sátoros lappnál az ösfoglalkozások — a vadászat és halászat — a taránszarvas gondozása mellett nagyon is a második sorba esnek. A farkas elleni, inkább csak védelmi harc ma már általában a «rozsdással» foly.

A madárhegy és a rajta nyüzsgő madárvilág.

A madárhegyek igen érdekes problémát alkotnak szemben a földszini életnek azon elhanyagolásával, a mely a sarkkörü tájakkal oly rideg, oly sivár színt kölcsönöz.

A madárhegyek úgyiszlán szemmel látható kifejezései a sarkkörü állatélet törvényszerű sajátosságának, a melyet így lehet kifejezni: kevés faj, rengeteg sok egyed.

Az állatélet itt nem oly sokszoros és soknemű tagoltságú, mint a mérsékelt övben, mert a sarkkör életfeltételei nem sokneműek; de, a mennyiben azután megvannak, kiválóan kedveznek az ott fejlődő élet roppant arányainak.

Itt vannak a madaraknak fajoként egyesült seregei, melyek bizonyos pontokat teljesen ellepnek, beborítanak; a melyek szárnya kelve, mint a borulat, oly árnyakat vetnek, a melyeknek megélhetése a tápláléknak szintoly tömélenséget jelent.

Itt látjuk azután a legvilágosabban azoknak a kolosszális tömegeknek egymásra való hatását, egymástól való függését, a melyeknek arányaival szemben minden eltörpül, a mit különben az egyén korlátolt szempontjából életnek nevezünk, sokszor már meg is bánulunk.

A madárhegyek madarakkal betelepített fala átlag 300 méter magas és lehet, az apróbb betelepített falak belevonásával, 600 méter szélességet venni; a betelepített fal összege tehát körülbelül 180 ezer négyzet méter. Ha már most a párkányközöket s a falaknak némely különben is meddő részét veszem tekintetbe, s egy négyzet méterre csak egy fészket tesztek föl: ekkor van 180 ezer fészket, mindegyikhez egy fiasító madárpár, lesz a fiasítók száma 360 ezer madár. Ezek a teljesen kifejlesztett sárga csőrű és fehér fejű madarak. De nem ezek alkotják a madárhegy főtömegét, hanem azok, a melyek még nem fiasítanak és fekete csőrűkről, feketés fültájukról, feketés gallérjukról és a szárnyának ilyen színű karrészéről könnyen föl ismerhetők; ezeknek száma amazokéhoz képest hat-szoros lehet, tehát körülbelül két millió százhatvan ezer, az öregek hozzáadásával kerek számmal két millió és ötszáz ezer sűrű laknák a hegyet.

A hegy keleti oldalán roppant köves és teker-

vényes úton hágtunk fölfelé, hogy lankásabb, moh- és kűszónyr-szőnyeggel borított talajra jussunk.

Keletre tekintve ki a tenger felé, úgy nyoleztizezer sűrű a szomszéd hegy lábát alkotó palatáblázatokon sorakozott, nagy része pedig mint egy kirepesztett párna tollazata, mikor forgószél kapja el, úgy keringett, nyüzsgött a tenger színének egy pontja fölött.

A mint közeledtünk, mind jobban és jobban látszott a szakadék felső éle, mely föl minden pillanatban sajátságos lebegéssel sűrűköt röp-pentek a magasba, mintha valami, a melység-ből jövő szélroham lökdöste volna föl őket.

Néha, mint a kilőtt nyíl, úgy suhan föl valahonnan a mélységből egy pár *alka*, úgy aztán a tenger felé kört vágjon és ismét visszatérjen.

Néhány más alkamadár pedig alakjához illő komolysággal telepedett le a madárhegy tövének egyik hatalmas, kirúgó sarkára, mintha nagy egykedvűséggel nézné a tenger háborgását, a hullámok zajlását. De az az éles alkaszem folyton kémkedik, szünet nélkül oda van tapadva a hullámzásra s egyszerre csak hanyat-homlok s minden szárnynyitás nélkül beléveti magát az egyik alka a habzába; kis vártatva a fölszínen van s fölhasználva a hullám dagadását, bámulatos ügyességgel ott terem ugyanazon a ponton, a melyről levette magát; biztosan kapta ki prédáját abból a rettentő forrongásból.

Nem bírtam betelni e hatalmas, e főséges kép szemlélésével.

A sarkkörü hófajd.

A sarkkörü hófajd (*Lagopus albus* Bon. subalpinus Nils.) a norvég «Ryper», a német «Moorhuhn», földünk legészakibb részeit lakja; nagy-ságra nézve a nyírfa és a fogoly között van; nyáron szines, télen a hóhoz alkalmazkodva, a farka némely részeinek kivételével, hófehér tollú madár; lábait az újjak végéig szőrszerű tollazat borítja; a körmei feltűnően hosszúk és erősek.

A kakas teste nyáron gesztenyebarna, aránylag kevés fekete és rozsdaszínű harántosikkal. A feje, a nyaka s a melle eleje szép gesztenyevörös. A szárnya nagy tollai, a hnsa és a lába fehérek; a farka két középső tolla gesztenyebarna, rozsdaszines és fekete haránt rovásokkal, a többi tolla fekete, fehér véggel.

A jérce teste nyáron rozsdasárga, nagy, foltos, feketés rajzzal; a feje és a nyaka rozsdasárga, barnásan és feketén fűrescentve, a melle felső része és a lágyéka tája halvány rozsdasárga, feketésen keresztbe hullámosva; szárnyának föltollai — az én madaramon — fehérek; a farka két középső tolla tarka, a többi fekete.

Mind a két ivar télen hófehér, csupán a fark külső tollai feketék, fehéren szegve és tövükön is fehérek; a középsők hófehérek.

A csirke pelyhes korában rozsdasárga, feje tetején sötét foglalatban rozsdabarna; az orr-zugtól a füle felé és vissza a szeméig egy feketés rajz, azon túl a nyakán mindkét oldalon egy-egy feketés folt; a hátán végig két sötét csík, mely a farka tövéig összeér; a begye, hasa, a czombjai és a lába halványasárgás. A lábait szőrszerű tollazat borítja.

Ez a sarkkörü nézve jellemző madár a havas-alji hegységet és ott is leginkább a nyireseket lakja; szereti a legelő közelségét s ott van a kűszónyr táján is. Téliire leहुzódik a völgyekbe s a havon tartózkodik, melybe be is ássa magát, hogy eledelhez juthasson s a veszedelmet kikerülje. Tápláléka a rügy, levélzet, bogró, mag, de a bogár is, melyhez, mint a tyúk, kaparva jut.

A kakas szava tavaszkor brekögő: «Errrekek-ek-ek»-szerű, a dürgő szó «Kahauh»; a jérce Brehm szerint így szól: «djiaké—djiaké—dij-ak—dij-ak», tehát kotkodácsoló, a csirke, anyát veszve, hangosan csipog «csiap — csiap — csiap».

A sarkkörü hófajd tulajdonképeni elterjedése az északi szélesség 70-ik fokáig terjed, hol különösen a nyireseket lakja s nemcsak lakóhelyein, hanem egyáltalában a legnagyobb számban előforduló fajfélékhez tartozik s épen ezért messze körre terjedő kereskedelmi czikk. Újabb időben, mint ilyen, Budapesten is látható volt.

A mormon arctica.

A csodálatos kaczorórrú jégvágó madár, a *Mormon arctica* vagy *fratercula*, a norvégiek igazi honi madára, vagy mint ők mondják, «Lundflugl»-ja.

Ez a madár középnyagúságú, vastag nyakú, igazán buksifejű; szeme sötétbarna; szeme környéke vörös hártás; pófája és álla szürke; dolmánya, nyakörve és fejeteteje fekete; hasa fehér, lába cinkörbervörös, körmei igen erősek. Legnevezetesebb az orra, mely oldalról tekintve, majdnem háromszögletes és két oldalt annyira lapított, hogy kaczorórrú élt alkot; tövén és csúcsa előtt több rendbeli redőszerű ormó fut keresztbe. Ez a csodálatos orr, hegyén halvány klárisvörös, a keresztormók közein legálvány-nyabb; tövén kékes, a zugok pedig narancssárgák.

Kitűnő bukó és épen ily úszó is. Nagyobb fészkeitelei a sarkkör táján a Lovunden és Threne szigeteken vannak, hol e madár az alkák és uriak között fészkel, de ezekkel merő ellentétben rövid csöveket váj a turfába, s azokba tojja egyetlen tojását. Fölhasználja különben erre a sziklák mélyebb, sötétebb repedéseit is.

Ott jártamkor sem ezt, sem az alkák nem lehetett e tájakon látni, mivel e madarak június második felében már felszököltek telepeiken voltak.

A mormon arctica elterjedési öve éjszánaknak a 80-ik szélességi fokig terjed, délnek rendszerint az Éjszaki-tengerig ér; noha nem rendes vándormadár, elvetődött már a Földközi-, sőt az Adriai-tengerre is. Táplálékát nyilván repedésekből szedi, noha bizonyos, hogy röpülve a vizet is hasgatja bárdos csőrével.

VÁSÁR A MARGIT-SZIGETEN.

A főváros egyik fiatal egyesülete, a «gyermekvédő egyesület», mely elhagyott szegény gyermekekről gondoskodik, országos vásárt rendezett e hó 18-ikán délután a Margit-szigeten. Jól volt kigondolva, s minden tekintetben jól is sikerült. A Margit-szigetet úgy is ezernyi ezer sokaság látogatja vásárnaponként; ha minden látogató tíz krajczárral többet fizet, már az is jelentékeny összeg a jótékony célra. A ki többet akar áldozni, annak ott van az országos vásár. Az utcái plakátok előre megmondták a közönségnek, hogy drágaság nem lesz, szabott ára van mindennek, 5—30 krajczár. Részeseül látványosságban, hallgatható éneket, cigány és katona bandát, lát velozipédés menetet lámpafényvel és sziporkázó tűzijátékot.

A közönség el is özönlötte a szigetet vasárnap délután. A vásárt a sziget felső részén rendezték, ott voltak fölállítva az apró vászon sátrak, melyekben mindent lehetett vásárolni s melyekben fiatal asszonyok és lányok kínálták a portékát. Az utakon pedig kosaraztak, a mi nem azt jelenti, hogy elutasítottak volna valakit, hanem hogy mindenkit megkínáltak a kosárból egy szál rózsával, szivarral, cigarettával, gyufával. Nem is mehetett senki tovább a nyüzsgő sokaság közt, ha a mellére, vagy kabátja gomblyukába oda nem volt tűzve egy szál rózsza. Igazi guerilla-harcot folytattak azokkal a kosarakkal a leg-szeretreméltóbb portyázók.

A közönség hamar bele élte magát ebbe a vidám, eleven képbe, melyben annyi sok volt a szép asszony, az igazi vásáros hangulat. Potom árakon vesztegettek mindent. Egész kelengyét lehetett közleszolni 30 krajczárért — persze bábuk számára. Lovas huszárt, kardot, fűtyülőt, szintén olesón adtak a mézes-kalácsos sátorban. Volt könnykereskedés, csemegés bolt, cukrárszat, kávéház, parfümös bolt. A ki jó vásárt csinált, betérhetett áldomásra a «Mérgek Katához» címzett csapszékbe, a hol vagy nyolez szépség szolgált hűsítővel. Nagyon keresték a vadállatok seregletét. Volt is ott afrikai orozslán, bengáliai tigris, nubiai párduez, elefánt, krokodil, csörgő kigyó — 30 krajczárért, porzellánból és fából. Mennyi mosoly, csábító piros ajk, villogó szem, édes szó mindenfelé!

Aztán jön két *diadalkoci*, virágokkal befonva. Két kis fehér csacsi könnyen bírja az apró hintókat. Pezsgőt, cognacot kínálnak róla. Az egyiknek Szokolay Kornél van, a ki Malcomes Gizella bárónővel együtt rendezte az ünnepélyt. Habzik a pohár, s most már koronák és forintosok járnak.

A közönség jól felpakkolt és fitogtatja a portékákat. Este felé kihirdetik a végeladást s elkel minden az utolsóig.

A városi közönség egy része lemege a sziget alsó felébe mutatni. A budai dalárda énekel a vendéglő előtt. De itt a vendéglői asztaloknál már nem olyan könnyű valamihhez jutni, mint a vásárban. Zaj, ének, asztalok zörgetése, tányérok csengése összeolvad, de közbeszól 8 óra után a mozsarak durrogása. Kezdődik a tűzijáték és sustorgó rakéták szállnak föl a lombok közül.

Az utolsó látványosság a velozipédések menete, felvirágozott velozipédén, mindenik egy-egy rudas lampionnal ellátva. Csak ezek a világozó gömbök látszanak, a mint egymás után villámsebességgel futnak el az utakon, mint valami bolygó planeták.

Kilenc óraker tánc kezdődik a terebben. Pihent erővel tör ki a jökédv, mely hajnali 2 óraker még korainak találja, hogy már az utolsó gőzhajó hagyja el a szigetet.

EVEZŐVERSENY A DUNÁN.

A fővárosi közönség régen nem látott evezőversenyt, vagy magyarul szólva *regattát*. A *Nemzeti Hajóegylet* virágkorában rendezett evezőversenyt azonban még mindig élnek azoknak emlékében, a kik részesei voltak a szép látványoknak. A lelkesedést, mint rendszeren mindenben, úgy itt is hanyatlás követte. Az evezőversenyt mind ritkábbak lettek; lassanként egészen elmaradtak. És fölötték egész nemzedékek Budapest, a hatalmas Duna partján, a nélkül, hogy fogalmuk lenne arról, miképpen is néz ki a regatta? Nem azért mondom ezt, mintha az illetőkre nézve valami szörnyű szerencsétlenséget akarnék fölfűződni abban, hogy megfosztattak ettől a látványtól, hanem annak jellemzésére, milyen közöny uralkodik nálunk a test-

edző sport iránt, hogy képtelenek vagyunk fölhasználni azt a ritka jó alkalmat, a melyet a Duna nyújt annak gyakorlására. A totalizálás a löversenyen persze még mindig jó részt kimeríti a közönség érdeklődését a sport iránt, és az, a ki a maga vagy a más zsebéből 5 firtot tesz a totalizátorra, olyan előkelő sportembernek hiszi magát, a ki jogosan lenézheti azt, a ki közönséges ember-sporttal bibelődik.

Pedig az ember-sport nemcsak hasznos gyakorlat, hanem igen érdekes, szép látványt is nyújt. Tanuságot tehetnek arról azok, a kik végignéztek az országos tornaversenyeket, az athleta-viadalokat, vagy a vasárnapi evezőversenyt. A háttérben a Margitsziget sötétzöld erdeje; jobbra a *Neptun*, balra a *Nemzeti Hajóegylet* csolnakháza tarka lobogódásban; a Duna közepén horgonyon két nagy gőzhajó, födelzeten harsogó katonazenével, szebbnél-szebb aszszonyokkal és leányokkal, mind élénk színű, lenge nyári toilletében. Közöttük a sötét foltokat az urak képezik, — épen úgy, mint az élet nagy színpadán, a hol színt, fényt, derít az asszony áraszt komor küzdelmeinkre.

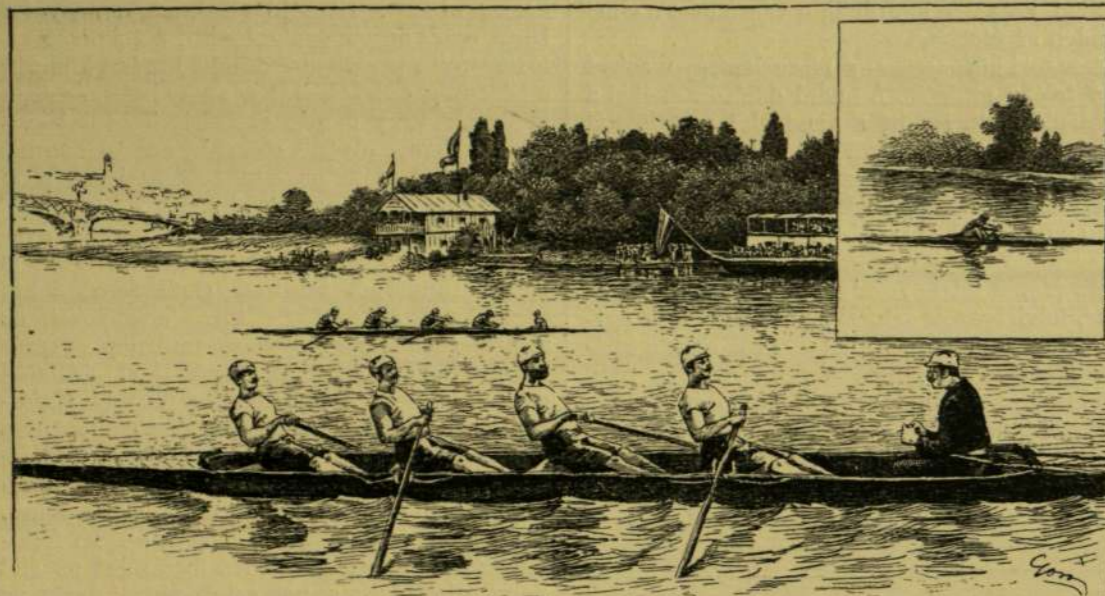
A karcsú, kecses, könnyű versenyhajók ott siklanak el a gőzhajók előtt. Fürgén, sebesen szelik a hullámokat; a kormányos biztos kézzel vezeti a hajót; a siker jórészt az ő hidegvérűségétől, találékonyaságától, ügyességétől függ. Gyakran a legjobb csapat elbukik a versenyben, ha a kormányos nem tudja megtartani a leg-rövidebb vonalat, avagy rossz vízbe viszi a hajót. Edzett, izmos alakok szilárd kézzel forgatják az evezőt, a négyes, vagy nyolezas csapat úgy összedolgozik, mint az óramű. Nincs egy másodperc különbség az evezőknek vízbe-merülése, vagy kihuzása között. Nyugodtan küzdenek a babérrért a legválaságosabb pillanatban; az izgatott ember rossz evezős, az izgatott csapatnak vesztett ügye van.

Ott látjuk magunk előtt a *Neptun* híres né-

AZ «ORSZÁGOS VÁSÁR» A MARGIT-SZIGETEN.

Egy skiz.

Goró Lajos rajza.

EVEZŐS VERSENY A DUNÁN A MARGIT-SZIGETÉN. — A «Nemzeti-Hajós egyesület» és a «Neptun» versenyzői.

gyesét; azt a csapatot, amely bécsi meglepő diadalaival új lendületnek indította az evező sportot Magyarországon, és amely az idén is pompás sikerrel versenyzett a bécsiekkel, sőt remélhetőleg Frankfurtban is szintén győzelemre viszlobogóját. Megjelenik a *Nemzeti-Hajósegyesület*, kitűnő erővel, pedig azt hittük sok éveken át, hogy versenyben többé nem fogjuk látni zászlóját. És most arról kellett meggyőződnünk, hogy a dícsőség emléke eleven az egyesületben, s új pálmát is tud fűzni a régiékhöz. Sőt még a *Hunnia* is megczófolja azt a balvéleményt, mintha tagjai az evezést pusztán mulatságnak tekintenék, s nem akarnának fölemelkedni a sportszerűség magaslatára. Derék négyes csapata méltó helyet foglalt el a vasárnapi szép társaságban. A vidéket a *Szegedi csónakázó egyesület* és a *Maros* aradi evezősegyesület képviselték, tanúságot téve róla, hogy az evezősportnak a fővároson kívül is vannak lelkes és jól képzett hívei. És mindezekhöz az örömdícsőség jelenségeihez csatlakozik, hogy az országos evezősegyesület által rendezett verseny programján egy *államdíj* is szerepelt, a mit Csáky Albin gróf miniszter és Berzeviczy Albert államtitkárnak az embersport iránt gyakran tanusított érdeklődésén kívül alighanem annak is köszönhetünk, hogy Hieronymi Károly belügyminiszter a *Neptun* evezősegyesület elnöke.

A nagyszámú, díszes közönség a legelénkebb figyelemmel kísérte az egyes versenyek lefolyását. A mikor a döntő pillanatok következtek, egy-egy kétes végküzdelemnél ugyancsak halatszótt a buzditás: Neptun! Nemzeti! Hunnia! Maros! Szeged! Akár a löversenyterén lettünk volna. S a győzött mindannyiszor lelkes éljenzést jutalmazta. *Hip, hip, hurrah!* Lám, lám, lehet élvezni a versenyt totalisateur és ló nélkül, még akkor is, ha csak emberek mérkőznek egymással.

Bár állandó lenne az a buzditó érdeklődés, a minek vasárnap tanui valánk. Nagy szolgálót tehetne a jövő nemzedékek egészségének, erejének, és így a nemzet érdekeinek. Csak az a kár, hogy a néhány röpke óra, festői látványossággal gyorsan elmerül a feledés örvényében, és csakhamar megint azt fogjuk hinni, hogy a totalizáláson kívül nincsen egyéb sport a világon. Nagyon sajnós lesz, ha így lesz; mert kívánatos volna, hogy a vasárnapi szép reggata az embersport terén a folytonos fejlődésnek egy mozzanata legyen.

SZOKOLAY KORNÉL.

ERKEL FERENCZ TEMETÉSE.

A nagy zeneköltőt az ő maradvány dícsőségének színhelyéről, az operaszínházból temették el. Onnan vonult végig a gyászmenet, ragyogó napfényben a kerepesi-úti temetőbe, mely oly gazdag nagyjaink sírjaiban. Sokaság lepte el az operaház környékét, s nagy tömegben állt végig az Andrássy-úton, a kör-úton, a kerepesi-úton

és a koporsót is végtől végig követte a tömeg egész a sírig. A halotthoz, a gyászolókhoz méltó volt az a temetési ünnepély, mely Erkel Ferenczet a halhatatlanok közé kísérte.

A temetést az operaszínház rendezte, mert Erkel a nemzet halottja.

Az elhunytat e hó 17-ikén este hozták le egész csendben a svábhegyi halottszobából, s az opera nagy előcsarnokában helyezték ravatalra. A márvány oszlopokat és falakat fekete posztó borította. Zöldelő délszaki növények mindenfelé s a szalagos koszorúk özöne. Kandeláberek, gáz csillárok égtek a sötét pompa e komorságában. E hó 18-ikán délelőtt a közönség is megtekinthette a ravatalt, s a tolongó zarándoklás egész 2 óráig tartott, mikor a csarnokot bezárták, hogy az elhunyt családjának tagjai, rokonai, barátai az utolsó búcsúra járulhassanak. A csarnok egészen megtelt a közélet és művészvilág előkelőségeivel. Később a küldöttségek kezdtek érkezni, aztán a koszorúknak külön két kocsira helyezése láttak.

Nem sokkal délután 3 óra előtt nyílt meg újra a csarnok. Csak belépti jegyekkel lehetett oda jutni. A küldöttségek közt Ráth Károly főpolgármester, Gerlóczy alpolgármester, a hatóság több tagja; a színházak képviselői; az operaszínház részéről gr. Zichy Géza intendáns, Nikisch Artur az új igazgató, ki éppen most érkezett meg, — a zenészek egyesületek, színészek, művészek, írók, országgyűlési képviselők, zene- és dalkörök. A koporsót az elhunyt családjának tagjai vették körül, továbbá az intendáns, az operaház vezetőivel.

Három órakor érkezett meg Stieber Vincze terézvárosi plébános, nagy papi kísérettel mellett s ekkor kezdődött a szertartás. A kárpitok mögött elrejtett operai énekkar adta elő az egyházi dallamokat, s az elhunyt mester «A halál-éjszakáján» kezdetű gyönyörű gyászdalát oly meghatóan, hogy a csarnokban alig maradt szem szárazon.

Ekkor Zichy Géza gróf állott a koporsó mellett s meghatottan a következő szavakkal vett búcsút a nagy halottól:

«Drága halott! Te, ki e háznak s egyúttal a nemzetnek annyi dallamot adtál. Téged innen némán el nem bocsáthatunk. Magunknak tartozunk azzal, hogy itt, koporsód előtt fájdalommal elzokogjuk, fájdalommal, mely minden szavában, sóhajában, könnyeiben az egész nemzeté. A magyar dal milliók ajkán él, de a szinpadra, művészi széles formában Te hoztad először. A nép elő zeneérzékének, tehetségének legigazabb kifejezése Te voltál: élő láng a mi lángunkból, élő szív a mi szívünkben — és most egy meghalt darab a mi testünkben. Nehéz időben, fejletlen korszakban lankadatlanul fáradtál e legeszményibb ügyért, a magyar zeneért. A hang, mely szívből fakadt, szívre talált s mi nemcsak egy nagy zeneelme, hanem egy még nagyobb érző szív drága omladékaival állunk. A magyar nemzeti opera alapköveit Te rakta le, de nemcsak alapköveit, hanem első fényes

márványlépcsőit is, melyek fel az ideálok örök szép pantheonjához visznek. Bármily magasra fogják is az utódok e lépcsőt felépíteni, az alkotmány alapja minden időkre a Tied lesz. Te legmagyarabb zeneköltő, nesztor a dalok mestereinek és Tenmagad tanítványa, könnyezve bucsuzzunk Tőled. E könnyeket nemcsak a fájdalom sírja, hanem a hála is. Mi néked annyival tartozunk s most már nem tehetünk érted egyebet, mint hogy híven megőrizve emlékedet, kérjük a nagykegyelmű Istent, hogy nemesen érző lelkedet az örök harmonia boldog honába kegyelmesen felvegye. Erkel Ferencz, Isten veled!»

Majd Mihalovics Ödön, a zenekadémia igazgatója, mondott rövid búcsuzótát az akadémiának nevében, melynek évkönyveiben a legfényesebb lapok Erkel Ferencz nevével fűződnek egybe, szavait azzal végezte, hogy Erkel Ferencz meghalhatott, de híreinek s nevének vége nem lehet soha.

A közönség oszolni kezdett a csarnokból. A színház előtt megszólalt a filharmoniai társaság zenekara és játszotta «Hunyady László» gyász indulóját, s a mestert saját lelkének hangjai közt hozták ki abból a házból, melyben emléke örökké élni fog, melyben ezt az indulót annyiszor tapsolták. Most meghatva hallotta mindenki, s az Andrássy-út zibongó tömege is elnémult.

A hatolvas gyászkocsi lassan indult meg. Előtte az egyesületek zászlóikkal, utánok az opera ének- és zenekara. A koporsón a család koszoruja, a többi koszorú két kocsira helyezve; ezt a kocsit egész sora követte. A bazilika és a terézvárosi templom harangjai beleszóltak az énekbe. Az egész uton felváltva majd az Opera zenekara játszott, majd a férfiak énekeltek. Gyászdalokat adtak elő Beethoven, Meyerbeer, Müller, Rebicsek és más zeneszerzőktől, közbeközbe pedig az elhunyt mesternek néhány dalát játszották vagy énekeltek. A lovas és gyalog rendőrök tartották fenn a rendet. A Népszínháznál a kar ugyanabba a gyászindulóba kezdett, a melylyel néhány nap előtt a mester fiát kísérték oda, a hová most apja követi.

Hat óra felé ért csak a menet a kerepesi-úti temetőbe. A díszsírhely körül, melyet a főváros a temető főutvonala mentén jelölt ki a mester porai részére, a rendőrség jó eleve kordont vont, hogy a halott kíséretének helye legyen. A sírnál Stieber plébános meg egyszer beszentelte a koporsót, aztán *Nikolics* Sándor, az operaház zenekarának nyugalmazott művésze és a magyar zeneiskola igazgatója, mondott még rövid beszédet, mire az opera énekkara az elhunyt legnépszerűbb művével, az «Isten áldd meg a magyart» himnuszszal búcsuztatta el a költőt. Az érc-koporsón a göröngyök dühbörgtek, s az énekkarral együtt énekelte a közönség is.

Erkel Ferencz lelkiüdvéért az ünnepes gyászistentiszteletet november 7-én, a nagy zeneköltő születése napján fogják megtartani. A család azonban e hó 20-ikán mondott requiemet a terézvárosi templomban.

AZ ORSZÁGOS IPAREGYESÜLET KÖZGYŰLÉSE.

Az országos iparegyesület évi közgyűlése június 18-án a főváros nagy üléstermében élénk érdeklődés közt folyt le, a mennyiben az az egyesület 50 éves jubileumának némileg folytatása, részben kiegészítése volt.

Az ülésen gróf Zichy Jenő elnök emelkedett hangon megnyitó beszédében első sorban az egyesületnek csak a legutóbb, a tél folytán tartott ötvenéves jubileumáról emlékezett meg. A magyar iparnak ez ünnepén — ugymond — velük ünnepelt minden tényező, mely a nemzet életében számottevő. Boldognak érzi magát, hogy a mai napon az egyesület dícsőségét felidézheti, ha csak egy pillanatra is. A magyar ipar él, napról-napra tért hódít és élni fog, mert az ipar a nemzetét talapozta. Legyen áldott azoknak emléke, a kiktől mi e téren az önzetlen buzgó munkát tanultuk és legyen a mi hazafiás munkánk buzditás azokra nézve, a kik a mi örökünket átvesszik. (Eljenzés.)

A közgyűlés megnyitása után Mudrony Soma igazgató bemutatta az évi jelentést, a mely az egyesület nagymérvű fellendülését bizonyítja. A jelentés statisztikája ezt kétségget kizárólag igazolja.

A jelentések előterjesztésével a közgyűlés hivatalos részbe be volt fejezve; Mudrony Somának ünneplése következett.

Gróf Zichy Jenő elnök kijelenti, hogy az előterjesztésekben léhaogot tapasztalt, ennek a léhaognak Mudrony igazgató ismert szerénysége az oka. A jelentések ugyanis csak az egyesület haladását említik fel, de nem említik azt, hogy az eredmények elérésében Mudrony Somáé az oroszlanrészt. (Eljenzés.) A mai ünnep alkalmából az egyesületnek Mudrony iránt érzett mély szeretetét, háláját tolmácsolja, melynek jeléül csekély emléket adt az egyesület nevében a szeretett igazgatónak. (Lekes eljenzés.) Előadja még, hogy az iparosok nála ezeröttszáz koronából álló «Mudrony Soma alapítvány» tettek le és átnyújtja az iparosok ajándékát: a vaszekerényt, a melyben hateret korona értékű járadék-kötvény van elhelyezve.

Mudrony megköszönve az ovációkat, visszapillantást vet működésének kezdetére, azokra az időkre, a mikor még oly nehezen lehetett a közvélemény figyelmét az iparra irányítani. Ma már úgymond — van magyar ipar, s a jövő meg fogja mutatni, mennyire igazuk volt azoknak, a kik az ipar fontosságát mindenkor hangoztatták. (Eljenzés.) Az éljenek csillapultával gróf Zichy Jenő Falk Zsigmond alelnököt üdvözölte ötvenéves nyomdász-jubileuma alkalmából. A közgyűlés még *Gelléri* Mór egyesületi titkárt az aligazgatói czimmet ruházta föl, és végül az egyesületi díszermeket is kiosztotta.

Végül megválasztották az igazgatóságba Saxlehner Árpádot, Burchard-Béla váry Konrádot, Ghyecz Bélát, Eöry Farkas Kálmánt, Tóvárosi Fischer Ignácot, Lipthay Béla bárót, Thék Endrét, Topits Alajos Józsefet, Törley Józsefet és Weisz Bertholdot.

Az elnök néhány lelkes szóval a közgyűlést bezárta.

LONDONI DIVATLEVEL.

A löversenyek, virág-körzök, kerti mulatságok időszakának kellő közepén nem esoda, ha a divat irányadói minden leleményességüket kiaknázzák. Mint máskor, úgy most is Páris a mérvadó, Londonban, Bécsben és a világ többi részeiben tilozva, vagy kisebb mértékben híven követik. A fényűzés természetesen sokkal nagyobb, mint télen. Világos színek, mesés vékonyságú szövetek, kimondhatlan alakú kalapok, illetőleg fejdíszek, a nap különböző részeiben külön használndó napernyők, százfélé színű, bőrből készült Empire, vagy «in de siècle» cipők kétségbeejtik a családapák és férjek erszényét. Mindenütt selyem, Crêpe de Chine, csodálatos színezetű foulardok képezik a reggeli, déli vagy estéli toillette anyagát. A sötét szín teljesen ki van zárva, és csak nagymamák vagy özvegyek viselnek fekete, vagy fekete csikos ruhákat; elannyira, hogy maga Eugenia császárné is világos színű felöltőben és ruhában járt Biaritzban. Az Empire szabás erősen tartja magát; rövid derekak, szűk szoknyák, alkalmilag az elkerülhetetlen uszálylyal még nem ongedtek ugyan tért a krinolinok, de már Carnot köztársasági elnök utolsó estélyén tekintélyes méretű krinolinok voltak láthatók. Azon esetre, ha Párisban a krinolinok divatját újra felkapnák: kétséget nem szenved, hogy rövid idő múlva Chikagóban ép úgy, mint Szent-Pétervárott, s egész Európában a gyűlölt abroncs-szoknya nélkül a divatot kedvelő hölgyek nem fognak megjelenni. Mi lesz a dolog vége, azt ép oly kevéssé mondhatom meg bizonyossággal, mint azt, vajjon a Japánból ideszarmazott szalmakalapok, melyeknek árát, melleleg legyen mondva, csakis milliómosok fizethetik meg, az olasz vagy svájci gyárakból kikerült készítményeket helyettesíthetik-e?

Mint hogy nem sokára az emberiség nagy része fürdőbe vagy falura megy: magától értetődik, hogy a fürdő- vagy turista-toilettek összeállítására nagy részben már meg van állapítva. Fialat hölgyek a vasúti coupéban szűk karimájú, hegyes tetejű nemez-kalapokat, skót mintájú, világos gyapot kemébből készült ruhákat, s kizárólag rövid kabátokat viselnek. A ruházt, bő és sokféle gallérral ellátott eső-köpnöyök a divattermek lomtaiba kerültek. A nélkülözhetetlen napernyő mostani alakjában — leginkább világos selyemből — nem helyettesíti többé az esernyőt, s így rossz időben valódi divathölgy inkább tonkre tetéti öltözékét, semhogy esernyőjét igénybe vegye.

A ruháknak eleven virágokkal való feldíszítése most már teljesen divattá vált. S ha valami, úgy egy csinos alak még sokkal bájosabb válik, ha öltözékét arccszínehez illő virágok díszítik. De itt is nagy szerepet játszik a költés, a mennyiben téli időben az efféle virágdíszítések óriási pénzbe kerülnek.

Egyáltalán mai napság a divat parancsait követő világ otthonaiban mindenütt s minden alkalommal élő virágokat látnak. Talán érdekelni fog, ha elmondom, hogy a divat mai kívánalma szerint csakis a színes és himzett harisnyákat viseljük. Páris, illetőleg Lyon selyemgyárai e nemű készítményeik-

kel egész Európát elhírsztották. Keztyüket illetőleg a vékony, világos színű zergebőr van most leginkább használatban. Selyem vagy gyapot szövétű keztyűt senki sem visel.

Ide mellékelem Diana barátnéknak legújabb sétáöltözékének képét. Kalapja, mint látod, Mária-Antoinette, trianon-szabás, parmai vékony szalmafonat, nagyon csekély virágdíszítéssel. A ruha dereka fekete,

NAPPALI PONGYOLA.

jetdíszítéssel, egészen sima, hátul mérsékelt nagyságú csokorral, valamint a szoknya szintén Empire-szabás, arányával nagyon csekély uszályt mutat. Maga a szövet világos-zöld brokát, fekete atlasz béleszel.

Nem kevésbé érdekes Gertie házi ruhája, fehér-fekete pettyes grenadine-ból, igen széles, fehér csipke díszítéssel, melyek a fekete szalag övet rendkívül

SÉTA-RUHA.

szépitik. A mint látod, a kettes újjak szintén csipkével szegélyezték, mi eddigelé csakis estély öltözeteknél fordult elő.

Szákségtelen mondanom, hogy a meleg idő beálltával a magas, majdnem állig érő gallérokat félre kell tenni s csakis könnyű zubbonyokra fogunk szorulni. Velem együtt sajnálni fogod, hogy hölgyeink túlnyomó része csak azt tartja szépnek, a mi drága s gyakran nagyon czélszerűtlen.

Alice.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Morócz Jenő. Költmények. 1887—1892. Budapest 1893. Nem helyeselhetjük — s épen maguk az illetők érdekében nem, — ha fiatal költők, melyet egy kötetre való verset összeírtak, azonnal gyűjtéménybe foglalják, s kilépnek vele a nyilvánosság elé. Még a számottevő tehetség első munkái közt is sok a selejtes, sok az éretlen gyümölcs, melyet kiválogatni s könyörtelenül félredobni a kezdő író rendelkezésében nem bír elég önbírálat és lelkiérvél. Ha magát azzal áltatja, hogy a közrebocsátással megvan az a haszna, hogy a kritika a tovább munkálkodásra helyes útbaigazításokkal fog szolgálni: keservesen csalódik. A kritika kezdő írók munkájával, ha csak nem túmenésnyserű tehetség ragyog ki belőlük, nem foglalkozik s talán nem is foglalkozhatik oly behatólag, hogy a bíráló döntő fontosságúvá váljék a fiatal tehetség fejlődésére nézve; gyakoribb eset, hogy a sok polva közt észre sem veszi a kevés szemet. Morócz Jenő is, kinek tehetségét készségeen elismerjük, jobban tette volna, ha megvárja, míg szellemének érettebb gyümölcsöt viheti a nagy közönség elé. Most még gyűjtéményében nagyon sok az olyan középszerű vers, melyet egyszerű rimgyakorlatnál többnek nem tekinthetünk, sok a teljes-séggel nem indokolt világlátás, az az önértetek fiatalos túlzása, mely az olvasó szemében nem egyéü üres szódagálnyal. Egyik versében például az keseríti el, hogy nincs a ki így szólna hozzá:

«Élni fogsz a dalban!
Lelked szárnyalása, szíved kilindóása
Egykor millióknak: igazaknak, jóknak
Lesz vigasztalása.

Te leszed a példa szenvedéseikben,
Biztató szövegtnek tört reményeikben,
Világító torony tenger viharában,
Igazgyöngy a porban, gyémánt a nyomorban,
Napsugár a gyászban!»

Ekkora önbizalmat, bár az idézett sorok elég hangzatosan szólnak, csakugyan nem igazol a kis kötet tartalma, de számos verse elárulja a tehetséget. Ilyen sikerültebb költemények például a «Közleg a hajnal», «Ismét derült», «Ha még egyszer», «Szívemnek nagy búja támadt», «A pozsonyi ligetben», «Téli estén», «Házatok előtt», stb. Ezekben vagy egy kis gondolat, vagy egy kis hangulat, vagy az érzés bensősége, vagy a nyelv és rhythmus zenéje kellemesen lepi meg az olvasót s méltó várakozást kelt bennünk a szerző költői pályája iránt. A kötet ára 2 korona; mutatványul belőle a következő rövid költeményt közöljük:

Közleg a hajnal.

Közleg a hajnal, itt a gyógyulás,
Oh újra látom hát a két eget!
Engesztelón köszönt a napsugár,
Jöttömre még a lomb is integtet.
Mohón szívom az édes illatot,
Mit enyhe szellő szárnya hoz felém,
Előttem minden olyan szép, derült —
Az életet ilyennek képzelem.

Új tetterő dagasztja kelmélet,
Csapongó lelke mindent átótel;
Oh mégis mily szép élni, küzdeni,
A viharokban nem lankadva el.
Teremtmi eszmét, szépet, nemeset,
Mít meg nem ért a nagy világ zaja,
S bár harcaim közt megszür száz tövis:
Kiengesztel egy róza illata.

Minke Béla. Költmények. Budapest, 1893. A kötet nagyon elárulja az önbírálat hiányát, ha szerző csak némi kritikát gyakorolt volna magával szemben, aligha százná rá magát vers-gyűjtéményének közrebocsátására. Pedig Minke Béla gondolat és érzés dolgában nem mondható szegénynek, van elég mondanivalója s nem egyszer szinte azt képzeljük, hogy belső szükség készíti versei megírására. Sajnos azonban, hogy a mit érez, gondol, nem tudja élvezhető formába önteni. Versei tele vannak erőltetett vagy nem oda illő kifejezésekkel s döcögős sorokkal s általában hiányzik róluk a költészet zomancs, mely megkapja az olvasó kedélyét, képzeletét. Így a kötetet átólvani nem élvezet, hanem fásasztó munka. A kötet a szerző tulajdona, ára félre 1 frt.

Svéd-lapp népköltési gyűjtémény. Az akadémia kiadásában megjelent: *Népköltési gyűjtémény a Pite Lappmark arjephtuogi egyház kerületéből*, gyűj-

tötte a magyar fordítással, jegyzetekkel ellátta *Halász Ignác*, ki a helyszínen tanulmányozta a Svédország északi részében lakó lappok nyelvét, s összejegyezte meséiket, mondáikat, dalokat. A terjedelmes kötet különféle mondákat, meséket, tündérvallásokat, a mindennapi életről szóló elbeszéléseket, verses elbeszéléseket és dalokat közöl az eredeti szövegben és magyar fordításban. A népköltés és az összehasonlító nyelvészet kutatói magas anyagot találnak benne. Ára 3 frt.

Hajótörtek címe egy kötet elbeszélések, mely a «Szépirodalmi könyvtár» legújabb kötete gyanánt jelent meg *Ambrozius Dezsőtől*, a kitől lapunk is közölt oroszból fordított elbeszéléseket. Összesen hét elbeszélés van a kötetben, s mindenik a szerelem, a házias élet hajótöröttjeiről szól, a kik szerencsétlenek lesznek, mert nem igaz szerelemből házasodnak, s a családi élet nem révpartba, hanem hajótörésbe juttatja őket; a szerelem és házias élet harcolnak egymással, vagy a szerelem és kiábrándulás, meg a féltékenység.

Az elbeszélések elsöje a kötet címét viseli: «Hajótörések». Egy fiatal pár tragédiája — a szerelem elpárolg, a férj agyonlövi magát, a nő szívében más iránti szerelem él, de nem lesz boldog azzal sem, a szeretőt férfi más vez nőül. «Villám», az «Undor» (egy hódító kaczer nő), «Késő tavasz», «Az utolsó», «Pecsvi» meséiben a küzdő szerelem, a boldogtalanság themája más-más alakban kerül elő, de egy bizonyos határozott célzattal, mely a mámor után következő csalódást festi és szembe találja magát a házasság köteleseivel, és a családi élet összetörök. Ezt a themát nagyon szeretik variálni az újabb írók, regényben színműben, elbeszélésben. Ambrozius sok írói tulajdonnal bír, hogy például érdekességgel lássa el, s gondolatokat ébresszen, kivált ha az események menetét mozgalmassabban vezetné, s a reflexiókat a szereplő személyek a cselekvésben gazdagabban illusztrálnák.

Jókai regényeinek képes kiadásából a 8-ik füzet hagyta el a sajtót. Ez a füzet, mely a «Magyar Nábob» folytatását adja, a szövegekpeken kívül ismét egy színes aquarellképet is tartalmaz Goró Lajostól. A *Magyar Nábob* a díszkiadása 17—18 füzetben, Jókai Mór jubileumára teljesen elkészül s az ünnepelésnek egyik emléket fogja képezni. Egy-egy füzet ára 40 kr.

Magyarország történelme ezimen az Athenaeum a millenium alkalmából nagyobb művet szándékozik kiadni, gazdag illusztrációkkal s színnyomatokkal. A mű 12 kötetből fog állani s a magyarok teljes történelmét adja, tekintettel a művelődéstörténetre, a gazdaság és ipar fejlődésére. Minden egyes, nagyobb korszak megírására más-más történetíró vállalkozott. A dolgozótársak között vannak: Marczali Henrik, Poór Antal, Fraknoi Vilmos, Thaly Kálmán, Fejérváry Gyula, Angyal Dávid, Ballagi Géza, Bessenyei Ferenc, Horvát Boldizsár, Károlyi Árpád, Fröhlich Róbert, Kónyi Manó, Czobor Béla, stb. A szerkesztést *Szilágyi Sándor* biztárok meg. A vállalat még ez évben megindul s úgy tervezik, hogy minden évnegyedben egy kötet lásson világot.

Világunk alakulási nyelvgyománnyainkban, mythologiai tanulmány, írta *Kálmány Lajos*, a népszokások és népies hagyományok e buzgó kutatója, ki ezúttal ősi nyelvgyománnyainkból, a találdos mesékből, lakodalmi szokásokból azokat a fogalmakat, felfogásokat és hiedelmeket gyűjtötte össze, a vogul- finn mondákkal is összehasonlítva, melyek a világ teremtésére, örögre, a paradicsom elvesztésére, a vízözönre, a világgégre, vonatkoznak. A tudományos értékű önálló kutatás 74 oldalnyi füzetben jelent meg Szegeden, s ára 1 korona.

A **kecskeméti Katona-József-kör évkönyve**, szerkesztette dr. Kovács Pál titkár és jogakadémiai igazgató. A kecskeméti Katona-kör vidéki irodalmi társaságaink közt a legmunkásabbak közé tartozik, s működéséről tartalmas évkönyvben számol be, melyben a nagy tragikai költő emlékezetének ápolása mellett saját irodalmi munkásságát is bemutatja.

Az évkönyv első része a Katona-kör alakulásával, történetével, működésével, alapszabályaival ismerteti meg Hanusz István és dr. Kovács Pál titkár. A második rész az irodalmi dolgozatokat adja. Kovács Antal «Katona Bánkban» és a «történelem» címűen azt mutatja, hogy Katona csak nagyon homályos alakot kapott a történet útján Bánk nádorról s maga egészítette ki. Hanusz István két természet-tudományi cikket közöl, Dalolti Ödön a Petrarca költsézetével foglalkozik, ezenkívül dr. Magyar

Géza, és Szabó Ferencz írtak még dolgozatokat. Az évkönyvet Szilády László könyvnyomdája szépen állította ki.

József főherczeg mint tudós. A bécsi mechtaristák néhány nap előtt egy ímszöveget bocsátottak közre, még pedig ötven különböző nyelven, az úgynevezett univerzális egyház számára. Érdekes, hogy az ímszöveget magyar és cigány nyelvre József főherczeg fordította le.

Erkel utolsó ojerája. Erkel Ferencz zenei hagyatékában, több apróság között egy befejezett dalmű zongorakivonatát találták, a melyet az agg mester súlyos betegsége miatt már nem hangszerezhetett meg. Ezt a munkát most már fia, Sándor és Gyula fogják végezni. A darab szövegét Jókai Mór írta s címe *Kemény Simon*.

Nemzetközi festészeti kiállítás Bécsben. 1894-ben Bécsben nagy nemzetközi képkiallítás lesz. Az osztrák közoktatásügyi miniszter átiratban közölte ezt a magyar közoktatásügyi miniszterrel és egyuttal tudomására hozta, hogy a magyar képzőművészet bemutatására teljesen külön osztályt fog rendelkezésre bocsátani. Gróf Csáky Albin a magyar képzőművészeti társulattal közölte az átiratot s a társulat gondoskodik, hogy a magyar képzőművészet az 1894-iki bécsi tárlaton méltóan legyen képviselve.

Az egyetemi könyvtár czimjegyzéke. A budapesti egyetemi könyvtár 1892-iki gyarapodásáról megjelent a kimutatás, azzal a fölterjesztéssel együtt,

A BALATON SIÓFOKNÁL.

Glatz Henrik fényképe.

melyet érdemes tudnunk, *Szilágyi Sándor* könyvtári igazgató intézett a közoktatásügyi miniszterhez, a könyvtárban folyó rendszerről. Az egyetemi könyvtár a múlt esztendő utolsó napján 207,925 kötetből és 35,895 apró nyomtatványból állt. A gyarapodás egy év alatt 2392 mű volt 3033 kötetben és 1596 apró nyomtatvány. Becses és gazdag magyar és szláv történelmi forrás munkához jutott a könyvtár (496 munka 579 kötetben) néhai Wenzel Gusztáv könyvtárából. Egész esztendő alatt a könyvtárt 28,260 olvasó látogatta.

Domboru térképek sorozatát indította meg a Lampel-féle kiadó cég. A földrajzkutatás egyik segédesszközét, a domború térképeket eddig jobbra külföldről kellett importálnunk; s most valahára lesznek ilyen térképeink magyar szöveggel is. A magyar domború-térképek e sorozatát az osztrák-magyar monarchia térképe nyitja meg, s a magasságoknak a domborulatokon kívül különböző színezéssel való feltüntetésével is. Ára 20 kr.

Új zenemű. Nagy-Enyedben Balik Károly kiadásában megjelent *Borsay Samu* odaváló zenetanár egy felvonásos operettjének, a «Szoknyás hősök» nek zongora-kivonata. Az operette a múlt téli évad ban Kolozsvárott tetszéssel került színre. A füzet ára 4 korona 50 fillér.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia e hó 19-iki ülésén dr. Than Károly elnökölt.

Dr. *Török Aurél* szakfoglaló-értekezést tartott III. Béla királynakról és nejeinek testerekről. Ez erkölyket Szent István elpusztult székesfehérvári bazilikájának helyén, mely legtöbb Árpád-házi

királyunk temetkezési helye volt, találták meg. Szent István templomának romjait vandál módon rombolták le a múlt század végén, hogy követik a püspöki rezidenciára építéséhez használják fel. Henszelmann néhai tudósunk állapította meg azután a fehérvári bazilika helyét. Ásatásai alatt 17 csontvázat talált, melyek bizonyára királyaink és családjaiknak ereklyéi. Ez után részletesen foglalkozik a III. Béla és neje csontjaival, melyeket 1862-ben gróf Pálffy Móríc helytartó rendelkezése alapján ünnepiesen helyezték át a nemzeti muzeumba a Mátyás-templom kriptájába. Részletesen ismerteti a csontváz felfedezési helyét s elmondja az okokat, a melyek kétségtelemé teszik, hogy a csontereklék III. Béla és nejeinek csontjai. Végül azt indítványozza, hogy a millenium alkalmából a Mátyás-templomot avassák fel királyi mauzoleummá; a mint az angolok a Westminster, a francziák a Pantheon, a spanyolok az Escuriált ép oly kegyelettel tekinték a magyarok a Mátyás-templomot s kriptáiban helyezték el összes királyaink csonterekléit. Az indítványt az összes ülés elé fogják terjeszteni. Az előadót megéljenzették. Ezután *Than Károly* elnök terjesztett elő khemiai értekezéseket *Bugarszky István* és *Tóth Gyulától*; *König Gusztáv* r. t. mathematikai értekezéseket *Rados Gusztáv* és *Suták Józseftől*; *Högyes* Endre orvostani értekezéseket *Vas Frigyes*től és dr. *Högyes* Ferencz-től. — Végül dr. *Krenner József* mutatta be a magyarországi Volsbergit ásványt, érdekes magyarázat kíséretében.

A Kisfaludy-társaság jun. 21-iken tartotta a szünetek előtti utolsó ülését, s *Gyulai Pál* elnökölt,

hely megválasztása ma könnyebb, mint később. A vitaközösben részt vettek: gr. Szapáry Géza, Falk Miksa, Rákosi Jenő, gr. Zichy Géza, gr. Keglevich István, b. Podmaniczky Frigyes, Bartók Lajos, Horváth Gyula, Széll Kálmán, Beniczky Ferencz, Gerlóczy Károly, Paulay Ede, s a legnagyobb rész új színház építése mellett nyilatkozott. *Hieronymi* belügyminiszter megköszönvén az érdeklődők tanácsait, a véleményeket következőkben foglalja össze: Az értekezlet csaknem egyhangulag szükségesnek tartja új nemzeti színház építését, melyben 1200—1300 ember elférjen. Az ajánlott helyek közül a Károly-kaszárnya telkét az új városrésznek szánták. A kuria pedig, míg az új palota föl nem épül, nélkülözhetetlen. Nemely ajánlott telek meg nem lenne alkalmas. Az egyedüli lehetőség az volna, hogy a kormány saját felelősségre szerezze meg a telket. Ez természetesen feltételezné a szabad kézből való vételt, de ehhez nemcsak a felelősség elvállalásának bátorsága szükséges, hanem az is, hogy találjunk olyat, a ki hajlandó volna telkét jutányos áron eladni. A fölépítés idejére nézve azt az elvet kell követni, hogy mielőbb felépüljön az új színház, noha biztosra ép nem lehet venni, hogy a színház a milleniumra elkészülhessen. A kormány a véleményeket hasznára fogja fordítani.

MI UJSÁG?

* **Mai számunk** az utolsó a jelen félévben. Azon előfizetőinket, kiknek előfizetése június hó végével lejár, megrendeléseik mielőbbi megújítására kéri a kiadó-hivatal, nehogy a lapok küldésében fennakadás történjék.

A «*Vasárnapi Ujság*» mai számával külön képmellékletkép küldjük szét Apáti Than Mór-nak a Budavár 1849-iki ostromáról készített s a magyar fővezéri könyvműjében kinyomatott egykorú rajzának hű másolatát.

* **Magyar festőművész Amerikában.** *Túry Gyula* fiatal festőnk e hó 28-ikan indul Chicagóba, hol *Lukács Béla* kereskedelmi miniszter megbízásából különösebben a dekoratív ipari és iparművészeti csoportokat fogja tanulmányozni. Útjáról és Chicagóból egyuttal lapunk részére is fog eredeti fölvetélt rajzokat s úgy szintén tudósításokat is küldeni. Ez alkalommal azt is felemlítjük, hogy *Túry* most elutazása előtt egy érdekes humorisztikus életképet fejezett be, melynek az címe «Vármegyei esendélet». A kép, a mely a vármegyei patriárkális életet jellemző humorral festi, a képzőművészeti társulat téli kiállításán lesz bemutatva, hol mint pályázati mű fog a gr. Károlyi Tibor díjért versenyezni.

Egy másik fiatal munkatársunk, ki kereskedelmi tanulmányok végett *Túry Gyula* festőművészünkkel egyidejűleg utazik Chicagóba, szintén irni fog onnan lapunknak, s így a «*Vasárnapi Ujság*»-nak Chicagóban a kiállítás alatt két levelezője lesz.

Alapítvány katonai czélokra. Félegyházának jótékony asszonya, *ösv. Kalmár Józsefné*, ki vagyónát nemes czélokra osztogatta szét és a közelmultban egy Félegyházán felállítandó fuiskolára 73,000 forintot, egy leányiskola alapjára 60,000 forintot adott, a napokban 75,000 koronát adott katonai nevelési czélokra és jutalmakra. Az összeget unokaöccsö, *Tóth Ernő* országgyűlési képviselő már át is adta a honvédelmi miniszteriumban.

Ez összegből a budavári honvédelmek-szobor leleplezésének emlékére 60,000 korona a Ludovika-akadémia illeti, mint a tisztképző tanfolyamon két díjmentes alapítványi hely; mind a két hely az 1894—95-ik tanévben már betöltendő. Az alapító a két ifjú bemutatási jogát magának tartja fenn, azután e jog unokaöccsére, *Tóth Ernő* képviselőre száll. A további 15,000 korona 6 felső magyar királyi történet koronázásának emlékére alapítvány az 1-ső, 2-dik és 7-ik honvéd huszárezredre részére. Ezen alap kamataiból a jövő évtől kezdve minden évben a koronázás napján jutalmazva lesz az 1., 2. és 7. honvéd huszárezrednél, külön-külön minden ezrednél: egy-egy őrmester 55—55, egy-egy szakaszvezető 45—45, két-két tizedes 35—35 és két-két huszár 15—15 koronával, összesen tehát 3 őrmester, 3 szakaszvezető, 6 tizedes és 6 huszár.

A budavári Mátyás-templom építése már annyira haladt, hogy augusztus 15-iken megkezdik benne az isteni tiszteletet. Egészen készen és teljesen berendezve azonban csak 1896-ra lesz.

Egyházi ünnepélyek június 20-ikan tette föl a király a bibornoki biretutot *Schlauch Lőrincz* nagyváradi püspök fejére, a bécsi Burg templomban. Ugyane napon *Nyitra*n az új püspök, *Bende Imre* megérkezését ünnepelték.

Bécsben a biretum fölveve a szokott egyházi pompával ment végbe. *Mery del Val*, pápai ablegatus, *Gruscha* bibornok, *Agliardi* nuntius, a legfőbb udvari méltóságok, *Kálnoky* gr. és *Kállay* közös miniszterek, *Wekerle* miniszterelnök, *Tisza* gr., *Csáky* gr. és *Fejérváry* b. miniszterek, az osztrák miniszterek, *Sterneck* tengernagy, a helytartó és más méltóságok jelenlétében. A magyar arisztokrácia és a magyar delegáció még ott időzött tiszai és Decrais francia nagykövét szintén jelen voltak az ünnepélyen. Az ünnepélyes aktus után *Schlauch* bibornok megáldotta a jelenlévőket. Ő felsége ezután a bibornokot kihallgatásán fogadta.

*Nyitra*n ünnepélyesen várták *Bende Imre* püspököt, ki a moesoni püspöki lakból e hó 20-án délután harangzó és mozsár-durrogás közt érkezett székhelyére. A város határánál a diadal előtt a város főjegyzője, a nagy diadalnapnál *Bengetti* ipartestületi elnök üdvözölték, mire a püspök az apácák templomába ment, hol egyházi ruhát öltött, így vonulván a város fellobogozott utcáin egybegyűlt nagy közönség folytonos éljenzése közt a püspöki várpalotába. Nemsokára kezdetét vette a küldöttség fogadtatása. Fényes kivilágítás és fáklymenet zárta be az ünnepélyt.

Baross szobrára e hó közepéig 82,603 frt gyűlt össze.

Salamon Ferencz mellszobra. Az Arany-szobor leleplezésékor tartott lakomán *Beothy Zsolt* indítványára gyűjtést kezdtek *Salamon Ferencz* kitűnő történetírónk mellszobrára. Az első adakozó az Arany-szobor öntője, *Beschornor* volt, a ki hozzá-tette, hogy csak az apró költségekre ad, mert az öntést majd csak elvállalja jár nélkül valami jó hazafi. Az öreg műöntő késégtelenül magát értette. Utána *Czobor Béla* állt fel, a ki viszont arról kezeskedett, hogy a szobor elkészítésére is fog jelentkezni valamelyik derek szobrászunk. A Történelmi társulat e hó 7-én tartott ülésén már bejelentették, hogy *Strobl* Alajos elvállalta a szobor díj nélkül való mintázását. A szobor ügyének további sorsát a Történelmi Társulat tette magáévá s *Szilágyi Sándor* társulati titkárral most egy lelkes felhívást bocsátott ki, melyben felhívja az elhunyt barátait, tisztelőit és tanítványait, hogy adományaikat a társulat titkári vagy pénztárnoki hivatalába (Budapest, Ferencziek-tere, egyetemi könyvtár) küldjék be.

Egyetemi új tanár. A budapesti egyetemen a *Budenz* halálával megüresedett altjai összehasonlító nyelvtudományi tanszékre dr. *Szinyei József*, a kolozsvári tudomány-egyetemen a magyar nyelvtudomány és irodalomtörténet nyilvános rendes tanára nevezetett ki nyilvános rendes tanárrá.

Tanárok útja Görögországba. E hó 23-ikan este harmincz tanár indult el Budapestről Trieszt felé, honnan Görögországba veszik útjukat, hogy e klasszikus földön tanulmányokat tegyenek. A közoktatási kormány s egyes középiskolák támogatásával utaznak. A társaság vezetője dr. *Pasteiner* Gyula egyetemi tanár és ismert író.

A társaság tagjai már e hó 22-iken együtt voltak Budapestben s találkozóra a központi egyetem archaeologiai muzeumában gyűltek össze, hol *Pasteiner* Gyula fogadta őket. Megjelent dr. *Klamarik* János miniszteri tanácsos is, ki kezdetből fogva leginkább buzgólkodott a tanulmányi út létesítésében. Üdvözölte az összegyűlteket, és különösen hangsúlyozta annak fontosságát, hogy mai nap már nem elég-szünk meg a könyvekkel merített tudással, hanem a tudásnak, a tudományból folytonos és közvetlen érintkezésben kell lennie az élettel, a valósággal.

Nem is képezhet igazi filológust, a ki Görögországot nem látta, valamint geografnst sem, a ki négy fal közt tanulmányozza az észak és dél viszonyait s a valóságot nem látta. Kilátásba helyezte továbbá, hogy a filológusok ez expedícióját jövőre egy olaszországi út fogja követni, azután pedig geográfusoknak fog alkalom adatni, hogy északon Norvégiában és délen, Egyiptomban szerezzenek eleven tapasztalatokat. Eljenzés követte a kormány képviselője-

nek szavait, majd egyes, praktikus részleteket beszéltek meg, aztán kiosztották az útra és szállásra szóló bércekat. Délután két óraker nyolcz tagú küldöttség tiszteletgel gr. *Csáky* Albin közoktatásügyi miniszternél, ki válaszában azt fejtette, hogy a görög nyelv alkalmas módon való pótlásának sikerét akarja ez úttal biztosítani.

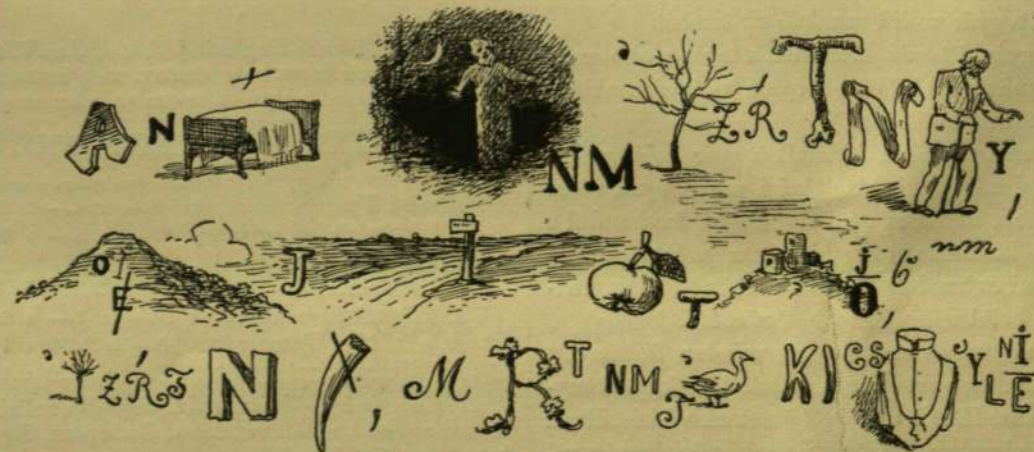
A sífokei új fürdőtelep megnyitása. A «Sífoke» balatonfürdő részvénytársaság tulajdonát képező új fürdőtelepet mult vasárnap nyitották meg *Sífoke*kn nagy ünnepélyességgel. A déli vasút budai pályaházából hosszú különvonat vitte a társaság által meghívott vendégeket — a kik között igen nagy számmal voltak budapesti egyetemi orvostanárak és orvosok — *Sífoke*ra, a hol a berobogó vonatot a nagy számmal egybegyűlt közönség élénk éljenzéssel fogadta. A kiszállás után a részvénytársaság nevében *Belaváry-Burchard* Konrád, a község nevében pedig *Borsos István* plébános üdvözölték az érkezőket. Ezek részéről dr. *Fodor* József egyetemi tanár válaszolt. S ezután taraczkurrogás és a Rákóczi-induló hangjai mellett indult meg a több száz főre menő díszes társaság az új fürdőtelep megtekintésére. Részletesen megnézték a szép új épületeket és az egész berendezést *Glatz* Henrik és dr. *Koller* Gyula kalauzálása mellett, s aztán megfürödtek a pompás hullámverésű tóban. Sífoke-ra nem lehet ráismerni. A kopár part eltűnt, szép fiatal park foglalja el, melynek közpártján és lépcsőn törnek meg a Balaton hullámai. Egészen a parton emelkednek a kényelmes szállók és a vendéglő. Az épületek és a berendezés náluk egészen új, valódi tengeri fürdő szabásu, még a kényesebb tujákat a tengerbe — azaz, hogy a Balatonba vivő kocsi-kabinok sem hiányoznak, úgy hogy a fővárosi orvosok kijelentették, hogy a tengeri fürdő való betegeiket ide küldik, a hol maguk meggyőződtek a tengeri fürdő hatásáról. A vendégek tiszteletére rendezett ebéd mintegy 200-an vettek részt, s egymás érték itt a felköszöntések. *Than* László először is a királyra emelt poharat, dr. *Koller* Károly a társulat igazgatótsága nevében a nagy számmal megjelent orvosok és vendégeket éllette. *Anyán* budapesti egyetemi tanár Veszprém megyére emelte poharát. Élteszték még *Glatz* Henriket, kitől a fürdőtelep létesítésének eszméje eredt, a fürdőigazgatóságot, *Szalay* Imre és *Leövey* miniszteri tanácsosokat, a hölgyeket, a műépítést, stb. Végül *Glatz* közönte meg az elismerésnek többször megújuló kifejezését. Délután csónakázás s a balatoni halászat eredményes bemutatása töltötte ki a programot a vacsoráig. Majd kigyúltak a villamos lámpák, a melyek pazar fényvel világítják be az egész fürdőtelepet, s a társaság visszaindult Budapestre.

A tűzkárosultak segélyezése. Az «*Otthon*» írói kör a májusi ünnepélyekből 13,800 frtot küldött a tűzkárosultak segélyezésére, a polgármesterek és segélyző bizottságok elnökei útján. Az összeg következőleg osztatot szét:

Veszprém 10,000 frt, Jász-ladány 600, Bóleske 500, Kjs-Kamond 500, Basahida 400 frt. Kerepes, Geszt, Ó-Pécska, Zomba, Rozsnyó, Alsó-Kubin egyenkint 300 frt.

Zónarendszerű díjszabás a békésvármegyei h. é. vasúton. A békésvármegyei h. é. vasúton f. é. július hó 1-én zónarendszerű új személy- és podgyászdíjszabás lép életbe, mely által a menetdíjak általánosan leszállytatnak. Ezen díjszabás a m. kir. államvasúttak díjszabási osztályában 10 kért kapható.

KÉPTALÁNY.

GEITNER ÉS RAUSCH TŰZOLTÓSZER- ÉS MALOMKŐ-GYÁRA. MŰSZAKI ÜZLETE.

Hazánkban a nagyipar úgyszólván csak gyermekkorát éli még most is, szerencsére azonban van ak szakavatott nagyiparosaink, kitűnő gyárosaink, a kik szakmájukban rövid idő alatt oly tevékenységet fejtettek ki, hogy rövid időn évtizedek mulasztásait pótolják.

Ilyen férfi, ilyen nagyiparos a Geitner és Rausch feckendő- és szivattyúgyár tulajdonosa: Rausch Ferencz, az orsz. iparegyesület választmányi tagja s a főváros tekintélyes polgára.

A gyár valóban mintaszerű berendezésével, nagy munkaképességével, gyártmányainak kitűnőségével, már a külföld előtt is sok dícsőséget szerzett a magyar iparnak.

Csaknem valamennyi hazai és számos külföldi kiállításon résztvettek, s gyártmányai jóvával, czélzerűsége mindenütt megszerezte a kellő és megérdemelt kitüntetések.

Több rendbeli, igen czélzerű és fontos találmányaikkal, hasznos újításokkal elvitatlanul érdemeket szereztek maguknak úgy a magyar ipar, mint a tűzoltás ügye körül.

Gyártmányaik kitűnő voltáról nem csak a gyár rohamos terjeszkedése és gyártmányai keresettség, hanem a kiállításokon nyert kitüntetések, érmeik és oklevelek tesznek fényes tanúbizonyságot.

A nagy gyár berendezése mintaszerű, a mi természetesen nemcsak a gyárosok előnye, hanem a gyár készítményeit vásárló közönségnek is mérhetlen hasznára válik, mert a gyárból kikerülő gépek, feckendők, szivattyúk mindenkör a czélnek legjobban megfelelnek, és soha a gyárból oly készítmény ki nem került, mely nem vált volna dícséretére a gyárnak s gyárosoknak, s nagy javára a bevőknek.

A tökéletes készítmények, a technika legújabb vívmányainak rögtön kellő felhasználása, a szakavatott és ambíciózus vezetés a fő jellemvonása a gyárnak s ép ezért fejlődött s emelkedett ennyire.

A gyár összes munkagépeit gőzerővel tartják üzemben.

A gyár hazai viszonyainak tartja első sorban szem előtt és ezért olyan szerkezeteket gyárt, amelyek egyszerű kezelhetőségük, kitűnő tartóságuk és jutányos árak által tűnnek ki az e nembeli gyártmányok közül.

A gyár mint specialitást a központi ércszelap-szerkezetet gyártja a feckendő-szerkezeteknél; s e szerkezet kitűnő voltát mi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy úgy a főv. hivatásos, valamint önkéntes tűzoltóság-nál, nemkülönben az ország legnagyobb tűzoltó testületénél, ép úgy mint a községeknél több mint 5000 példányban van már eddigéle is elterjedve.

Használhatóságuk és szerkezetük a legnagyobb igényeknek is megfeleltek, kiállításuk pedig csak emeli a gyár szolid munkáinak értékét.

A gyár állandó kiállítás s legnagyobb raktára még a legfejlettebb iparú világvárosokban is első helyen állana.

Ezen a raktáron láthatók a gyár saját gyártmányú szivattyúi, tűzoltósági mozdonyai, vészvonatok, szerkocsiak és különböző feckendők s óriás készletben van raktáron a legkitűnőbb gummi és kendertömlő, különböző kádak, vedrek s belől mézgázott kendertömlők.

A mászó- és mentőszerek minden fajtája ott látható, melyek, valamint a toló létrák, parkány- és mászó létrák a legjobb fanemekből készültek.

Mindezeket kívül a tisztak s legénység-re-

szére sisakok, balták, övek, jelző eszközök s teljes felszerelések egészítik ki a gyár készítményeinek hosszú sorozatát.

Végül kiemelendő s ez a gyárnak egyik legnagyobb előnye, hogy gépeinek működő képessége minden verseny alkalmával kitűnőnek bizonyult, s minden kiállításon első díjakat szereztek a gyárnak.

Gyártmányai kitűnő voltáért a gyár több évi garantiát vállal, s községeknél és tűzoltó testületeknél a lehető legkedvezőbb részletfizetési feltételekkel szolgál.

A gyárat a belügyminiszter a községeknél 52971/1873 és 6840: II/1888 szám alatt ajánlotta.

Geitner és Rausch központi üzlethelyisége és irodája Budapest, Andrássy-út 8. szám.

Geitner és Rausch tűzoltószér-, szivattyú- és gépgyára Budapest, Nádor-utca 46 és 48. sz. Hogy gyártmányai minél tökéletesebbek legyenek, a czég egyes iparágak szerint szakokra van főlösztva. A malomkőgyár és a gépgyár is különvezetés alatt áll, de az egésznek a vezetését Rausch Ferencz nagy körültekintéssel és szakavatottsággal személyesen látja el.

Előfizetési fölhívás

VASÁRNAPI UJSÁG POLITIKAI UJDONSÁGOK

1893. július—decemberi folyamára.

A «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» vezetése immár huszonhat esztendője van ugyanazon szerkesztőség kezeiben, mely tartalmaság, terjedelme, változatosság és művészi kiállítás tekintetében évről-évre emelni igyekszik e lapokat.

A «Vasárnapi Ujság», a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, eredeti elbeszéléseket és életképeket, részben illusztrálva, közöl Jókai Móról, Mikszáth Kálmántól, Baksay Sándortól, Gyarmathy Zsigánéól, B. Büttner Linától, Petelei Istvántól, Szivós Bélától, Rákos Viktortól, Kacziány Gézától, Kazár Emiltől, stb. — A külföldiek közül leginkább az angol, francia, orosz szépirodalom jelesebb elbeszélői műveit mutatja be.

A «Vasárnapi Ujság» társalapja, a most már 30-ik évfolyamában lévő «Politikai Ujdonságok» a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, hírszelektálásban tárja az olvasó elé, s a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg, úgy hogy e lap, kivált vidéken, hol a hírszolg. postajárás a napi értesítést különben és megnehezíti, a napilapokat is lehetőleg pótolja.

A «Politikai Ujdonságok» újabbam mint képes ujság jelenik meg, minden száma a napi eseményekre vonatkozó több képet közöl.

A «Politikai Ujdonságok»-hoz, «Magyar Gazda» című, kéthetenként megjelenő gazdasági és kertészeti lap is van csatolva s ezen felül rendkívüli mellékletekkel is bővíve lesz a lapnak hetenként másfél s minden második héten két ívre terjedő tartalma.

Mind a két lapnak kiegészítőjeül szolgál a «Világkrónika» című képes heti közlöny, mely hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.

Table with subscription rates for various publications like 'Vasárnapi Ujság', 'Világkrónika', etc.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. küldendők.

Legelőbb ujság a magyar nép számára

egész évre 2 forint 40 krajczár

„KÉPES NÉPLAP“

megjelen minden vasárnap egy íven, mulattató és tanulmányos tartalommal s a hazai és külföldi politikát tárgyaló rendes irattal.

egész évre 2 frt 40 kr. félévre 1 « 20 « negyedévre... « 70 «

A «Világkrónika» a «Képes Néplap» előfizetői egész évre 2 frt, félévre 1 frt, negyedévre 50 kr. pótdíj mellett rendelhetik meg.

Az előfizetési pénzek a «Képes Néplap» kiadó-hivatalához, Budapest, egyetem-utca 4. szám küldendők.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napok alatt: BEIWINLER KÁROLY tekintélyes fővárosi polgár, ki a szabadságharcban mint mérnök Görgei mellett, a törzskarban működött, s részt vett Buda ostroma mérnöki munkálataiban. 69 éves, Budapestben. — JÓZSEFHELYI ID. PUNYI SÁNDOR, nagybírók, Veszprém vármegye-közigazgatási és törvényhatósági bizottságának tagja, kókti pusztáján, 70 éves korában. Egyike volt a Dunántúli közelet legkiválóbb alakjainak. — BARTFAI SZABÓ JÁNOS, cs. és kir. huszárezredes, élte 58-ik évében, Tállyán. — SALGÓ JÁNOS, nagy-sallói esperes-plébános, életének 66-ik évében. — SHILLIAR PAL, a pulyai járás főszolgabírája, 66 éves korában. — SCHWÖHRER FERENCZ, cs. és kir. alezredes, komáromi ténparancsnok, 55 éves, Komáromban. — ZELERIN MÁTYÁS, a főváros egyik nagy gyárosa, ki öngyilkossággal vetett véget életének. — MARCHART JÓZSEF, a magyar államvasutak felügyelője, 50 éves, Budapestben. — MALOM ZSIGMOND DR., honvéd-vezredorvos, 28 éves, Nagy-Enyeden. — SEBASTIAN ZSIGMOND, fővárosi adótitisz, 51 éves, közeli rokona Kamermayer Károly fővárosi polgármesternek, Budapestben. — ZWILLINGER MÓR DR., Taróc vármegye tisztelbéli főorvosa, 64 éves, Szucsányban. — JUSTIZ KÁROLY, törvényhatósági bizottsági tag, 57 éves, Baján. — LADÁNTI IGNÁCZ, gyónki telekkönyvvezető. — SERESS ISTVÁN, államvasúti tisztviselő, Seress Imre hirlapíró-édes atyja, 73 éves, Budapestben. — KUTI ALBERT, Kis-Kuküllő vármegyei tiszti ügyész, Dícső-Szent-Mártonban, s holttestét Marosvásárhelyre szállították. — UNGER FRIGYES, nyug. uradalmi kasznár, 56-évében, Szatmáron. — KESSINSKY JÁNOS, nyug. adótitisz és 1848-49. évi honvedhadnagy, 62 éves, Dunaföldváron. — GRAFF VILMOS ARMIN, a pancsovai népbank felügyelő bizottságának tagja, 80 éves, Pancsován. — DR. WEISZ MIKSA, fővárosi orvos, 30 éves. — SÁVELY JÓZSEF, a debreczeni termény és áruaktár könyvelője, 63 éves. — NONN JÓZSEF, a főváros legrégibb és legtekintélyesebb konyhakészéinek egyike, 73 éves korában.

LECHNER LAJOSNÉ, sz. Fischer Paulina, Lechner miniszteri tanácsos és fővárosi középítési igazgató-nejje, 54 éves korában meghalt. — DOPPLER KLOTILDA, Doppler Ferencnek, az «Ilka» című opera szerzőjének leánya, Doppler Ilka operaházi tag nővére, hosszas szenvedés után, Budapestben, 50 éves korában. Az elhunyt évek óta jóhírű zongoratanitónő volt a fővárosban. — ÖZV. GERGELY JÓZSEFNÉ, szül. Kovács Mária asszony, 72 éves, Budapestben. — NÁDASSY ZSUZSANNA, posta- és táviró kezelőnő, 32 éves, Budapestben. — BURKOVSKY EMMA, életének 19-ik évében, Besztercebányán. — ÖZV. LENÁR DOMONKOSNÉ, szül. Farkas Julesa, 53-ik évében, Magyarán. — LANG KAROLINA, Lang József szentgotthárdi építész leánya, Szent-Gotthárdon.

Szerkesztői mondanivalók.

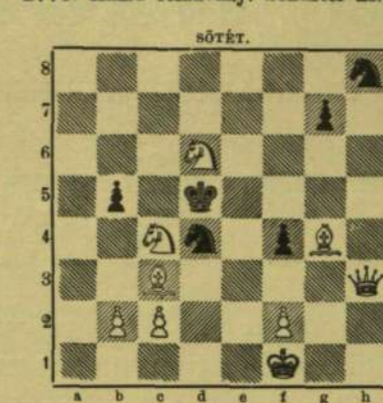
Ha látom a... Későn van már, stb. Sok cifra szó, sok üres csengés-bongás van bennük, de az érzés melegét vagy a gondolat fényét hiába keressük a dalokban. Szerző egészen hamis uton halad. Ez a «kelmei költeszet» a mint az ötvenes években Erdélyi János nevezte, s a melyet Arany a «Pótlai recept»-ben tett nevetségessé, nem vezet a Parnassusra.

Szülőföldemen. Elég sikerült, csak egy kifejezését kellene megváltoztatni, az áldó Isten száz kezéről beszélni bajos; ez a kép a mythologia száz kezű szörnyére emlékeztet. Iam, Petőfi is, midőn azt akarja mondani, hogy az öreg korcsmáros nagyon áldja meg az Isten, nem száz kézzel beszél, hanem csak azt mondja: «Áldja meg az Isten mind a két kezével».

Ágról ágra. Menjek vagy ne menjek. Az előbbi, némi módosítással közölni szándékozunk. Elmondtam ezerszer. Ha... Az előbbi lendület, de a kis gondolat nagyon is bő lére van eresztve, s hogy a négy utolsó versszak néhány szó változtatással.

SAKKJÁTÉK.

1779. számú feladvány. Schuster Zs.-tól.

Világos indít a negyedik lépésre matot mond.

Az 1772. számú feladvány megfjtése.

Norlin A.-tól.

Megfjtés.

- 1. F4-d2 ... Kd4-e4 (a) 1. ... Kd4-e5 (b) 2. Bg3-e3 ... Ke4-d4 2. Fd2-c3 stb. 3. Fd2-c3 mat.

A világ. I. II. Ügyesség, tagadhatatlanul, van a jól kiegyakozott fordulatokban; de a valódi költő tartalomnak meglehetősen hiányával van mind a kettő.

Nem közölhetők. Kinos vágyak. Őszszel.

Értesítés.

Az 1893 július hó 17-én d. e. 10 órakor a cs. és kir. 5. hadtest ügyelőségénél nyilvános tárgyalás tartatik, ajánlatokkal a széna, illetőleg sarju, alom- és ágyszalma, tüzelőfa és közszen ellátási szükségleteinek Pozsony, Trencsén, Trencsén-Teplisz, Nagy-Szombat, Szt.-György, Bazin, Nezsider, Somorja és Pöstyén állomásokban, az 1893 szeptember 1-étől 1894 augusztus 31-ig terjedő időre, bérlet útján való fedezésére.

A közelebbi föltételek az idevágó részletes 1867/a. és b. számú hirdetményekben találhatnak, azonkívül mind az említett szállítási ügyekre vonatkozó feltételek a pozsonyi cs. és kir. élelmezési raktárnál naponkint a hivatalos órákban megsejmelhetők.

Megjegyeztetik, hogy 1893 július 21—24-én a soproni és komáromi élelmezési raktároknál hasonló tárgyalások tartatnak, melyekből az említett hirdetmények adnak felvilágosítást.

Cs. és kir. 5. hadtest ügyelőség.

MAGYAR BAZÁR 28-ik évfolyam. KÉPES DIVATLAP.

Hazánk egyetlen szépirodalmi napilapja,

Fővárosi Lapok 30. évfolyam.

Az előkelő hölgyvilág kedvelt napilapja.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 24-ik számában közölt képtalány megfjtése: Nem jó boldondal tréfálni.

Heti naptár, június—július hó.

Table with columns for Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orosz, Izraelita and dates for June and July.

Feladat-szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Henneberg G. (cs. kir. udv. szállító) selyemgyára Zürichben, privát megrendelések követlenül szállít: fekete, fehér és színes selyemszöveteket, méterenként 45 krtól 11 frt 65 krig, postabér- és vámmentesen, sima, csikos, koczkászott és trintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szín s árnyalatban). Minták postafordulóval küldetnek. Svajczba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. (1)

Advertisement for Kloss György, featuring a portrait and text about photography and printing services in Budapest.

Évenkint 24 gazdagon illusztrált, színes divatkép-melléklettel ellátott és bőrtartalmú számot ad.

Egyetlen divatlap, melynek képei Párisban készülnek.

Hölgyek, kik maguk varrják ruháikat — nem nélkülözhetik. Minden számhoz külön szépirodalmi melléklet.

Szerkesztő Wohl Janka.

Előfizetési ár: egy negyed évre 2 forint.

Megrendelő cím:

Magyar Bazár kiadóhivatala Budapest, Ferenciek-tere 3. sz.

Változatos élénk tartalom.

Bő rovatok az irodalom, művészet és színház köréből.

A Fővárosi Lapok vasárnapja

hetenkint annyi olvasni valót nyújt, mint a mennyit a napilapok csak nagy ünnepi számokban szoktak adni.

Felölös szerkesztő: Szana Tamás.

Előfizetési ár: 1 óra 1 frt 40, negyedévre 4 frt.

Megrendelő cím:

Fővárosi Lapok kiadóhivatala, Ferenciek-tere 3. sz.

Mutatványszám kiadatra ingyen.

Melyik lapra fizessünk elő?

Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legolcsóbb magyar lap az

„EGYETÉRTÉS”

a mely ez évben immár 27-ik évfolyamába lépett. Ez a magyar olvasó közönség lapja. Hiteles forrásból származó értesüléseinek gyorsasága, alaposága és sokasága, rovatainak változatosága, kitűnősége, a különböző olvasmányok gazdag tárháza tették az «Egyetértés»-t népszerűvé.

Az országgyűlési tárgyalásokról a legérselebb s e mellett tárgyilagossá hű tudósítást egyedül az «Egyetértés» közöl.

Gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedő s gazdaközönség nem szorul többé idegen nyelvű lapra, mert az «Egyetértés» kereskedelmi s tőzsdei tudósításainak bőségével és alapos-

gával ma már nem versenyezhet más lap. A kereskedő, az iparos s a mezőgazda megtalálja mindazt az «Egyetértés»-ben, a mire szüksége van.

Változtatás szerkesztett tárczájában annyi regény-olvasmányt ad, mint egy lap sem. Két-három regényt közöl egyszerre úgy, hogy egy év alatt 30—40 kötetnyi regényt, részint eredetit, részint a külföldi legjelesebb termékeket, jó magyarságu fordításban kapnak az «Egyetértés» olvasói. A ki olvasni valót keres és a világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar értesülni, fizessen elő az «Egyetértés»-re.

Az «Egyetértés» 1893 január 1-én 27-ik évfolyamába lépett s így egyike a legrégebb napilapoknak.

Felölös szerkesztő: Csávolszky Lajos.

ELŐFIZETÉSI ÁRAI: Egy óra ... 1 frt 80 kr. Félévre ... 10 frt. Három óra ... 5 frt. Egész évre ... 20 frt.

A szerkesztőség: Szerecsen-utca 35. sz. * A kiadóhivatal: Dalszínház-utca 1. sz.

Mutatványszámot a kiadóhivatal ingyen és bérmentve küld.

BUDAPESTEN.

Mutatványszámot a kiadóhivatal ingyen és bérmentve küld.

LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVONIÁBAN).

Elsőrangú kútforrás és gyógyfürdőhely.

Enyhe éghajlat.

Egyedüli jódhévíz a continensen 64° Celsius.

Az idény tartama márcziustól október végeig.

Gyógyjavallatok: A gyomor és bélesztorna mindennemű hurutos bántalmánál, hólyagbetegségeknel, szisztes és köszvényes kóralakoknál, görvélkyóros és különféle vérbajoknál.

Fürdő- orvos: Dr. Marschalko Tamás.

Kiterjedt árnyékos park, saját gyógyzene- kar, fedett sétány, díszes és kényelmesen berendezett szállodák és magángyógyinté- zetek. (500 vendégszoba.)

Kitűnő étkezés, mérsékelt árak.

Vasuti összeköttetés: Pakratz Lipik (cs. és k. szab. déli vasút), Okucan (m. k. államvasutak.)

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestén megjelent és minden könyvtárban kapható:

Kisfaludi

Kisfaludy Sándor minden munkái.

Negyedik kiadás. Nyolcz kötet.

Kiadja

Angyal Dávid.

A költő

aczelmétszetű arcképevel.

Ára füzve 12 frt.

Vászonba kötve 15 frt.

TANULMÁNYOK.

A magyar ifjuság és a művelt közönség számára.

Irta

Szitnyai Elek.

Ára füzve 1 frt o. é.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestén megjelent és minden könyvtárban kapható:

KISFALUDI

KISFALUDY KÁROLY MINDEN MUNKÁI.

Hetedik bővített kiadás. — A költő aczelmétszetű arcképevel.

Sajtó alá rendezte

BÁNÓCZI JÓZSEF.

Hat kötet. — Ára füzve 8 forint.

Kisfaludy Károly műveinek jelen 7. kiadása, melyet Kisfaludy életirója, Bánóczy József, rendezett sajtó alá, nemcsak új, hanem lényegesen bővített és javított kiadás. A nagy költőnek több ismeretlen verse, novellája, fordítása, prózai és drámai töredéke itt jelenik meg először, valamint most kerülnek először a közönség elé levelei — nem kevesebb mint 135 — melyek annyi új és érdekes vonással járulnak a költő és kora jellemzéséhez. Mindez Kisfaludy eddig ismert dolgozataihoz képest egy jókora kötetre valóval gyarapítja műveit. A több szöveg mellett nem kevésbé fontos a jobb szöveg is, mely a kéziratokkal és első kiadásokkal való alapos és gondos összevetésen alapszik. Egy új életrajz, tájékoztató előszó és többrendbeli jegyzetek is emelik e kiadás becset, úgy, hogy bátran állíthatni, a ki Kisfaludy Károly műveit már bírja, az is, ha teljes és hű Kisfaludyt akar, rászorult ez új kiadásra.

A valódi szabadelvű és nemzeti politika közlönye.

Az előkelő és művelt közönség organuma.

Vezérezikkeit a parlament és publicisták legelső jelesei írják.

Tárczarovatát Jókai Mór regényein kívül a legkiválóbb hazai és külföldi írók. Politikai értesülésekben — gyorsaság és megbízhatóság szempontjából — első az egész hazai sajtóban.

Előfizetési ára az esti lappal együtt:

1 óra ... 2 frt, negyed évre ... 6 >, fél évre ... 12 >

Az esti lap külön megküldésével:

1 óra ... 2 frt 35, negyed évre ... 7 >, fél évre ... 14 >

Megrendelő czím:

Nemzet kiadóhivatala Budapest, Ferencz-ter 3. sz.

NEMZET

Politikai napilap. Megjelenik naponként kétszer, reggeli és esti kiadásban.

Főszerkesztő: Jókai Mór.

Felölös szerkesztő: Gajari Ödön.

Mutatványszám kívánatra 1 héti ingyen és bérmentve.

MATTONI-FÉLE ERZSÉ-SÓSFÜRDŐ BET BUDAPEST-KELENFÖLD

Idény május 1-től szept. végéig.

Keserű források. Ivó és fürdőgyógymód.

A gyógyhely fűrdő, esetleg ivóforrások kitűnő eredménytel alkalmazhatók: 1. Bármínó okok folytán keletkezett lobos izzadmányoknál; 2. Női bajoknál, különösen metritis chronicánál; méh-körüli és hashártyalob után visszamaradt izzadmányoknál; a méhnek helyzetváltozások, nemkülönbén daganatok által előidézett izgatottsági tüneteinél; hurutos állapotok és tisztulási zavaroknál stb. 3. Az alhasi szervek bántalmánál; máj-bajok, szokványos székrekedés, stb. 4. Zsirkórónál. 5. Köszvényenél, stb.

FÜRDŐORVOS: Dr. BRUCK JAKAB, az orsz. közegészségi tanács r. k. tagja.

Egészséges felkérés, fél órányira a fővárostól, kényelmes lakások, jó vendéglő, zene, kád- és márványfürdők, különféle zuhanykésülékekkel. — Rendes társasokozó-közelkedés.

A kocsi állomási helye: Ferencz József-ter, a régi Lloyd-épület előtt.

A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágosításal szívesen szolgál

Mattoni és Wille Budapest.

Legjobb és Leghíresebb Pipere Hölgypor

La VELOUTINE

Különleges Rizpor BISMUTTAL VEGETIV CH. FAY, ILLATSZERÉSZ PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

Advertisement for Kwizda-féle Kőszvényfolyadék. Includes text: "Kwizda-féle Kőszvényfolyadék", "Egész palacszkával 1 frt o. é., fél palacszkával 60 kr.—Kapható minden gyógyszerertárban.—Fő letét: ker. gyógsz. Kornenburgban. Magyarországi főraktár Bpest Török József gyógsz."

Korunk fő nyavalyája az idegesség

és vértelenség, melyből számtalan más kór származik. Ez ellou pedig legbiztosabban hat a

VASAS CHINABOR

1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt. Ezen bor a saját magam által termelt ménesi Sherryvel van készítve és minden hasonló készítmények között a legtöbb chinainját és vasat tartalmazza.

Rozsnyay Mátvás gyógsz. művegyé-Aradon. szeti laboratorium, szeti laboratorium, szeti laboratorium, szeti laboratorium. Ugyanott kapható: Szerral-arczenkos szerral ellen. 1 tégely 70 kr. postán franco küldve 1 forint 5 kr. Pepsinbor rozsmoészertés ellen. 1 üveg 1 frt 20 kr. 5 üveg franco küldve 6 frt.

Remek női kézimunkák BORS ISTVÁN Bécs, I., Tuchlauben 5. Magyar levelezés.

Advertisement for Weinwurm Antal. Includes text: "Weinwurm Antal tenykepész első magyarország chemigraphiai műintézete Budapest, IV., Karoly-utca 3." and an illustration of a woman sitting on a chair.

50 év óta sikerrel használtatik!

Szeplőket és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztítatlanságokat biztosan eltávolítja az

Eszéki Spitzer Kenőcs és az eszéki Salvator szappan

Valódi minőségben csak a VÉDJEGY. 5214

DIENES J. C.-féle

gyógyszertárban

Eszéken, felsőváros.

1 tégely Spitzer kenőcs ... 35 kr. 1 üveg „ mosdóvíz ... 40 kr. 1 darab Salvator szappan ... 50 kr. 1 doboz Lyoni rizspor 3 színben 50 kr. és 1 frt.

Figyelemztetés. Csak akkor valódi, ha fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el van látva és kéretek a t. cz. közönség osakias Dienes-féle eszéki kenőt és szappant kérni és elfogadni.

Fóraktár Budapestén: TÖRÖK JÓZSEF úrnál Király-utca 12.

FÜRDŐ ÉS GYÓGYINTÉZET CSÁSZÁRFÜRDŐ ROSENHEIMBAN.

A münchen-salzburgi vonalon. — Magassága 446 méter a tenger színe fölött. — Az első legnagyobb és legkényelmesebben berendezett KNEIPP-féle intézet, az orvosi tudományok minden gyógyszerközével felszerelve. — Ajánlatos ideg-, mellbajoknál, vérszegénység, elhízás, csúsz-, szagattás és női bajoknál. — Asvány-, moor-, iszap-, homok- és napfürdők. — Rendelő-orvos: Dr. Bernhuber F., ezélett 2 évig Wörishöfenben volt fürdő-orvos. Prospektus ingyen és bérmentve.

CSÁSZÁRFÜRDŐ BUDAPESTEN.

Fürdői — a egyszerű uszodák is — kizárólag kénes, hő- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérséke 27° C. és 65° C. közt váltakozik.

Gőzfürdője a maga nemében páratlan.

Izapfürdői, teljes átalakítás következtében a legmodernebb iszapfürdők. Fürdőinek gyógyhatása évszázadok óta híres: köszvényes és szisztes bántalmak, izzadmányok, hólyaghurut, idegbajok, vérszegénység, bőrbetegségek, vérbajok, fémmergések ellen, a langyos fürdők, mint erősítő általános gyengeség esetiben. — Az ivó gyógy-mód: emésztési zavarok, idült gyomorhurut, máj-, lép- és vesébántalmak és alhasi pangás esetiben. — A belégozó gyógymód (inhalatio): az orr és szájrúg, a gége és a légcső hurutos bántalmait ellen. — Női bajok ellen a sós és lúg-fürdők kiváló sikerrel használhatók. — Massage és villanyozási gyógymód. — Állandó fürdőorvos: Dr. Diescher Ferencz specialista orvos. — 200 helyszoba 60 kr.-tól 3 forintig, melyeknek nagy része a fürdővel zárt — télen fűtött — helyiség által van összekötve, miáltal a téli gyógymód veszély nélkül használható. — Kávéház, étterem, sík és hegyi sétahely. — Naponként kétszer katonazene. — Gyógy- és szendély nincs. — A főváros minden pontjához kitűnő közlekedés.

Advertisement for Latzkovits A. ur-divat. Includes text: "Finom tojás-kéziszappan. (Toilette-szappanok legkitűnőbbike)", "Ara: 1 darab 20 kr., 1 doboz (3 darab) 50 kr.", "Kapható egyedül Latzkovits A. ur-divat üzletében, Budapestén, váci-utca 22. sz."

BUDAPESTI CZÉGEK.

Fényképezési készülékeket
műkedvelők számára, legújabb uti távcsöveket kitűnő szemüvegeket és orrosipetőket, megvizsgált maximál-lázmérőket, Aneroid (légnyalymérőket) -z. badalmazott rajz-szközöket ajánl
CALDERONI és Társa Budapest.

Fájós lábakra
ajánlom készítményeimet
GERŐ ADOLF
cipészemester
V., Fűrdő-utca 2. sz.
Dianafürdő-épület.

TESTORY és FIA
Váci-utca 24. BUDAPEST, Váci-utca 24.
a nagy Kristóf átellenében.
Alapított 1805-ben.
Bel- és külföldi műipar, lámpa, díszmű- és bőrárúk főraktára.

SCHOTTOLA ERNŐ
Budapest (Foncière-palota).
Peronospora fecskendők,
ruggyanta tömlők, kerti fecskendők,
és kutak raktára.

KÖZPONTI
VÁLTÓ-ÜZLET RÉSZV.-TÁRSASÁG
IV., Bécsi-utca 4. szám,
legelőnyösebben vesz és elad mindennemű érték-papírokat és pénznemeket.

A MAGYAR ASPHALT RÉSZV.-TÁRSASÁG
Andrássy-út 30.
Elvállal nedves lakások száraztatási és minden néven nevezendő asfalt-burkolási munkákat.

Toronyórákat
legelőnyösebben, legújabbban és legjobban készíti:
Mayer Károly L.
órágyára,
Budapest, VII., Kazinczy-u. 3.
Képes árjegyzéket bérmentve.

KERTÉSZ TÓDOR
bel- és külföldi műiparúrok raktára.
BUDAPEST
Dorottya-utca 1. sz.
Kiválóan új nagy képes árjegyzéket bérmentve küld.

Fényképezési készülékek és kellek legnagyobbat és leggazdagabb raktára. Árjegyzékek ingyen és bérmentve.
Eisenschiml és Wachtl
Budapest, Váci-utca 12.
Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62. sz.
Alapított 1836-ban.
Többször kitüntetve. — Telefon.

LATZKOVITS A.
(Budapest, Váci-utca 22)
speciális készítője jó szabású férfi-ingeknek dús választék francia és angol férfi-divat-és finom szövött áru cikkekben.

Neuschlosz Ödön és Marcel
parket-gyára. Budapest, V., Felső-rakpart 10.
Ajánlja kitűnő minőségű puha- és keményfa padlózatait. Számos kitüntetés. Nagy készlet.
Mintalapok, árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Az 1890: XIV. törvényozik alapján létesített
MAGYAR IPAR- ÉS KERESKEDELMI BANK- RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.
Budapest, V., nádor-utca 4. sz.
Teljesen befizetett részvénytőke 5,000,000 frt.
V-VI. ker. fiókosztály Podmaniczky u. 2. (Váci-körút sarkán.)
VI-VII. k. fiókosztály Teréz-körút 2. (Király-utca sarkán.)

Hoffmann és Schlosser
butorkereskedők, kárpitosok és díszítők
BUDAPESTEN,
IV. ker., Hatvani-utca 11. szám, I. emelet,
(a Neruda-féle üzlet melletti palota).
Képes árjegyzékeket ingyen és bérmentve.

BERÉNYI HENRIK
női ruha készítői terme.
Budapest,
Kristóf-tér 6. sz.,
ezelőtt József-tér 14.
Nádor-utca sarkán.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadó-hivatalban, Budapest, IV., egyetem-utca 4. sz. a.

Legelőcsőbb ezüst!
A királyi zálogházban nagyobb részletekben vásárolt régi ezüstöt eladok, latonként 1 frt 5 kr.-tól kezdve följebb. Ugyisint aranyemlékek, drágakövek és órák, a legelőcsőbb áron, nálam folyton raktáron vannak.
HEUFFEL,
Koronaherceg-utca 7, az udvarban balra.

Legjobb védőszer járványos betegségek ellen!

Regedei
SAVANYÚVÍZ
Olecsó árak.
Leírások ingyen.
Igazgatóság: Bad Radein, Styria.
Főraktár Budapest, V., Lipót-körút 21-a.

Uj szab.
closet-ülések,
légmentesen záru, zománczott öntővas-csővel; magától leghuzamat és ártalmas kigőzölést nyitott árnyékszékkel. Fényezett üledékével 10 frt. Utánvétel küldetik a készítő által.
WOLF SOMA
budapesti vasbutor-gyári raktára, Dorottya-u. 2. v.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:
A száraz építészeti elemek.
Gazdák, építésszek és gazdasági tanintézetek hallgatói számára.
Irta
MIKA KÁROLY
kir. mérnök.
Százharmincz ábrával.
Ára füzve 50 kr.

GANZ és TÁRSA
VASÖNTŐ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV.-TÁRSULAT
BUDAPEST.

Ajánlanak mindennemű vas-, aczél- és fémöntvényeket: építkezési és gépészeti czélokra vizvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló és öntöző-zsilipeket, készülékeket a belvizek leeresztésére. — A helyi viszonyok szerint szerkesztett turbinákat, őrlőhengereket kéregöntetű hengerekkel és malomberendezési cikkekkel. — Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. — Alagcsöveket, zárkészülékeket, cső- és kapu-zsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállító kocsikát. — Álló vagy fekvő gázmotorok egy vagy két hengerrel és mindennemű zúzógépek.

174. szám. 132. sz.

KIS LAP

Megjelenik minden héten egyszer.
Kéthetenként rendkívül csinos színes műmellékletet ad.
Szerkesztő Forgó Bácsi.
a legrégibb, legszebb, legelőcsőbb s legértelmesebb gyermekújság.
Előfizetési ára: egy negyed évre 1 frt.
Megrendelő cím:
KIS LAP kiadóhivatala Budapest, Ferenciek-tere 3. szám.

27. SZÁM. 1893.

BUDAPEST, JULIUS 2.

40. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 forint
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre — 6 •

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 forint
félévre — 4 •

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.—
félévre — 2.50 KÉRLEMI előfizetésekre a postai lag meghatározott viteldij is csatolandó

TECK HERCZEG ÉS SZÜLŐI ÉLETÉBŐL.

TECK HERCZEG leánya, a szépségéről és kedvességéről *May*-nek (Májusnak) nevezett Viktoria Mária hercegnő, nem sokára neje lesz a leendő angol trónörökösnek s így egykor a hatalmas Britannia királynéi és India császárnéi méltósága néz reá.

Az az általános öröm, melyet ez eljegyzés az angoloknak okozott, nem veszté becséből, ha osztolni óhajt benne még egy más nemzet is, mely Angliának, az ő műveltségének és intézményeinek különben is mindig őszinte bámulója volt, — s mely Angliát a politikában nem

egyszer mesterének vallotta. E nép a magyar nemzet, melyre nézve nagyon megtisztelő az a tudat, hogy a yorki herceg bájos menyasszonyának apai nagyanyja magyar nő volt, egyike a magyar főúri családok büszkeségeinek szépségében is.

Fokozza ez örömmünket, hogy míg egyfelől a boldog vőlegény atyja, a walesi herceg benső barátságban élt a mi feledhetetlen Rudolf trónörökösünkkel s vele együtt kedvelte a magyar főurakat, s hazánkat látogatásával több ízben szerencsésítette: Teck herceg is kegyelettel gondol származása révén Magyarországra s minket honfitársaiul emleget. Méltó és időszerű azért, ha

köztünk nagy tiszteletben állott szülői multjából és saját gyermekkorának nálunk megőrzött emlékeiből egy pár vonást most föllevenítünk.

Württemberg Sándor herceg, a württembergi királyi család tagja, az osztrák-magyar hadseregben szolgált a lovasságnál. Mint a József-huszárok ezredese megtanult magyarul s e nyelven beszélni és társalogni büszkeségének tartotta. S hogy a későbbi Württemberg-huszárok nálunk nagy népszerűségnek örvendtek, az nagyrészt a neve nyombuszának tulajdonítandó. A herceget katonái nemcsak tisztelték, hanem őszintén szerették is; mert ő azoknak nemcsak betanításáról gondoskodott,

TECK VIKTORIA HERCEGNŐ, A YORKI HERCZEG ARÁJA.

GYÖRGY YORKI HERCZEG, AZ ANGOL TRÓNÖRÖKÖS FIA.